Мустақиллик, Тинчлик, Ҳамкорлик

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

15 ИЮНЬ, СЕШАНБА
№ 11[illegible] (618). 1993 йил.
Сотувда эркин нархда.

НИДЕРЛАНДЛАР ҚИРОЛЛИГИДА ТЎРТ КУН

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Голландияга сафари муваффақиятли ўтди

Голландиянинг шарқий вилоятларидан бирида «Вестланд» деган сабзавот аукциони бор. Бу ташкилот бир неча юз фермернинг бошини қўшиб, улар етиштирган ҳосилни сотиш билан машғул. Ким нима экади, қачон ва қанча экади — нимаики муаммо бўлса, барчаси ўзаро келишилган ҳолда ҳал этилади. Энг муҳими — харидор топиш ва мўмай пуллаш. Одатда биз аукцион деганда қўлига болғача тутган сўзамол жаноб ва «ким ошди» савдосини тушунамиз.

«Вестланд»да эса бунинг акси — энг баланд баҳо қўйилиб ана ундан кейин аста-секин пастга тушилади. Тузукроқ ўйлаб қаралса, ўзимизнинг шарқона бозорга ҳам ўхшаб кетади. Яъники, мол эгаси оғзига сиққанини айтади, харидор ҳам айтайлик, хўроз олмоқчи бўлса, жўжа баҳосидан бошлайди.

«Вестланд» аукциони, турган гапки, замонавий техника билан жиҳозланган. Нарх тепадан пастга қараб тушаверади. Харидор нафас ютиб кутиб туради, ўз мўлжали келган жойда чаққонлик билан тугмачани босади: «Мол — меники!»

Барча синоат шундаки, сотилаётган молнинг нархи ҳеч қачон аслидан пастга тушмайди. Залда йиғилган одамлар ўша асл нархни билади. Муайян бир харидор ўзи мўлжал этиб келган нархдан камроқ тўламоқни ният қилса, яъники, нарх янада пастроққа тушишини кутиб турса — иши пачава. Негаки, унинг ёнида ўтирган харидор ҳам чакки эмас, у ҳам чўнтакни қаппайтириб келган — шундоқ бурнининг тагидан молни олиб кетиши мумкин.

Беш кун олдин Президент Ислом Каримов ана шу корхонада бўлди. «Вестланд» бошлиқларини саволга кўмиб ташлади. Лекин жавоблар аниқ ва лўнда эди. Бу ерда ўғит ташвиши йўқ, транспорт ташвиши йўқ, харидор ташвиши йўқ. Қайси далага нима экилади ва бу даланинг ҳосили қай куни аукционга келади — барчаси олдиндан режа этиб қўйилган. Турли қурт-қўнғиз, ўзбекчасига «заракунанда» масаласига келсак... бу ҳам катта муаммо эмас. Дори-дармонлар хоҳлаганча топилади, аммо кўп ишлатилмайди. Экин кушандаларига қарши биологик усуллар қўлланади.

— Экинларни зараркунандалардан сақлашда ҳам фирма ёрдам берадими? — деб сўради Ислом Каримов.

— Йўқ, бу вазифа — аукцион-кооператив аъзоларининг ўз зиммаларида, — деб жавоб берди аукцион бошлиғи.

— Агар бирорта ер эгаси беғамлик қилса, ерини чигиртка ёки бошқа бирор ҳашаротга бериб қўйса-чи? — деди Президент ҳам бўш келмай. — Ахир, бунақада ҳашарот бошқа далаларга ҳам ўтиб кетади, бошқа деҳқонлар ҳам зарар кўради-ку?

Аукцион бошлиғи қаттиқ ўйланиб қолди. Манзарани аниқ тасаввур этди чоғи, саросимага ҳам тушди. Лекин, бир муддат ўтиб, сал хижолат чекиб сўзлади:

— Афв этасиз, Президент жаноблари. Умуман, сиз айтган фикр тўғри — бир фермер ялқовлик қилса, бошқаси ҳам зарар кўриши тайин. Аммо бу нарса бизнинг голланд фермерлари табиатига тўғри келмайди.

Президент Ислом Каримов ҳам, аукцион раҳбарлари ҳам, борингки, жамики йиғилган халойиқ кулиб юборди. Ростдан ҳам, ялқовлик голланд деҳқони табиатига тўғри келмас экан. Сабаби аён — ишлаган тишлайди. Мамлакатнинг асосий ақидаси ҳам аслида шу. Бу ерда маҳсулот сифати, маҳсулот таннархи ҳақида гаплар кам бўлади. Бунинг ҳам сабаби аён — биз айтган қоидалар деҳқон аҳлининг миясида «икки карра икки» каби муҳрланиб қолган.

Аукциондаги суҳбатни эшитиб, беихтиёр Ислом Каримовнинг охирги сессияда сўзлаган нутқини эсладик. Рости, ҳокимият тепасига келибдики, Президент шу фикрни такрор ва яна такрор айтади: меҳнатга муносабат бошқача бўлиши керак, текинхўрлик кайфиятини тугатиш керак, одамларнинг психологиясини тубдан ўзгартишимиз керак.

Нидерландия Қироллигида бор-йўғи тўрт кун бўлдик. Тўрт кун тугал атрофимизга ҳавас билан қарадик. Баъзида ҳавас туйғуси аччиқ аламга айланган пайтлари ҳам бўлди. Деярли ҳар куни ёмғир шаррос қуйиб турадиган бир мамлакатда шундай тўкин ва тўкис ҳаёт яратилган экан, хўш, нега ўзимизда, тепасидан қуёш аримайдиган, тупроғининг ҳар ҳовучи зарга тенг бир мамлакатда, ана шундай жаннатмонанд Ватанда биз ўзимизга муносиб ҳаёт тузолмадик?

Койинишдан наф йўқ. Негаки, биз неча замондирки батамом ғофил эдик. Дунёда шўродан афзал тузум йўқ, мушкулотлар бари — ўткинчи, барибир тез орада компирқа раҳнамолигида муқаррар саодатга эришамиз, деб ўйлардик. Сарҳадни ҳатлаб ўтиш қийин эди. Чегара нарисига садоқатли қуллар юборилар ва улар яна юртга

(Давоми 2-бетда).

ИСЛОМ КАРИМОВ ХОРАЗМДА

Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов 14 июнь куни Урганчга келди. У Янгибозор, Гурлан, Шовот, Қўшкўпир, Урганч туманларида бўлиб, вилоятда иқтисодий ислоҳотларнинг амалга оширилиши, ғалла ўрим-йиғимининг бориши, ғўза парвариши, пахта йиғим-теримига тайёргарлик масалалари хусусида меҳнаткашлар билан суҳбалашди. Бозор иқтисодиётига ўтилаётган ҳозирги шароитда аҳолини ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш ғоят муҳим вазифа эканига эътиборни қаратди.

Президентнинг вилоят бўйлаб сафарида республика Бош вазирининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков ва Хоразм вилояти ҳокими М. Жуманиёзов ҳамроҳлик қилди.

(ЎзА).

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ОЛИЙ ТАЪЛИМ СИФАТИНИ ЯХШИЛАШ ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Таълим сифатини яхшилашнинг, республика олий ўқув юртлари профессор-ўқитувчилари ижодий илмий-педагогик фаолияти учун қулай шароит яратишнинг алоҳида аҳамиятини ҳамда олий ўқув юртлари ректорлари кенгаши таклифларини эътиборга олиб, Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. Олий ўқув юртлари профессор - ўқитувчиларига 1993 йил 1 сентябрдан бошлаб лавозим окладларининг амалдаги меҳнатга ҳақ тўлаш ягона тариф жадвалига нисбатан 1 разряд оширилган янги миқдорлари белгилансин.

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги тасарруфида, олий ўқув юртлари бўлган вазирликлар ва идоралар Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳамда Меҳнат вазирлиги билан келишиб, олий ўқув юртлари педагог ходимлари барча тоифаларининг лавозим окладлари миқдорларини қайта кўриб чиқиб, мувофиқлаштирсин. Бунда илмий унвон ва илмий даражалар ҳисобга олиниб, лавозим окладлари табақалаштирилиши кўзда тутилсин.

Янги лавозим окладлари танлов натижаларига кўра, шартнома асосида ҳамда биринчи навбатда илмий унвони ва илмий даражаси бўлган педагог ходимлар учун тайинланиши белгилаб қўйилсин.

2. Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги тасаррруфида, олий ўқув юртлари бўлган вазирлик ва идоралар Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги билан келишиб, бир муаллимга тўғри келадиган талабалар сонини камайтириш ва уларнинг нисбатини ривожланган мамлакатлардаги меъёрлар даражасига яқинлаштириш тадбирларини кўрсин. Шу мақсадда олий ўқув юртлари муаллимларининг дарс бериш соатларини камайтириш ҳисобига уларнинг ижодий ва илмий ишлар билан шуғулланишга кўпроқ имкониятлар ҳамда вақт бериш учун белгилаб қўйилган педагогик дарс бериш соатлари меъёрларини ва муаллимлар билан талабалар сони нисбатини қайта кўриб чиқсинлар.

3. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги олий ўқув юртларининг ҳозир белгиланган педагог ходимларига иш ҳақини кўпайтириш учун зарур маблағни қўшимча равишда ажратсин.

4. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Бош вазир ўринбосари ўртоқ М. Қорабоев зиммасига юклатилсин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси И. КАРИМОВ.

1993 йил 14 июнь.
Тошкент шаҳри.

ВАЗИФАЛАР МУҲОКАМА ҚИЛИНДИ

Нукусда Қорақалпоғистон Республикаси фаолларининг йиғилиши бўлди. Унинг иштирокчилари Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг «Янги уй қурмай туриб, эскисини бузманг» китобида ҳамда Ўзбекистон Олий Кенгаши ўн иккинчи сессиясида сўзлаган нутқида баён қилинган қоидалар ва хулосалар асосида Қорақалпоғистонни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришни тезлатиш вазифаларини муҳокама қилдилар. Қорақалпоғистон Республикаси Олий Кенгашининг Раиси У. Аширбеков маъруза қилди.

Қорақалпоғистонда 1993 — 1995 йилларда суғорма ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш ва самарадорлигини ошириш чоралари ҳам муҳокама қилинди. Шу масала юзасидан Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашининг Раиси Р. Йўлдошев ахборот берди.

Фаоллар йиғилишида Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раисининг ўринбосари Б. Бугров нутқ сўзлади.

(ЎзА).

УЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ, БИРОДАРИМ ИСЛОМ КАРИМОВ ХАЗРАТИ ОЛИИЛАРИГА

Ассалому алайкум ва раҳматуллоҳе ва баракатуҳу!

Муборак Қурбон ҳайит бошланиши муносабати билан Саудия Арабистони Подшоҳлигининг халқи ва ҳукумати номидан ҳамда шахсан ўз номимдан Сиз ҳазрати олийларига самимий қутловлар йўллаётганимдан мамнунман.

Жамики оламни яратган қодир худодан илтижо қиламанки яна шу қутлуғ байрамга етиш насиб қилсин, Сиз ҳазрати олийларига сиҳат-саломатлик ва бахт-саодат, шунингдек қардош Ўзбекистон халқига ва ислом миллатимиз халқларига тараққиёт ва равнақ ато этсин.

Сидқидил табрикларимни ва миннатдорчилигимни қабул этгайсиз.

Икки муқаддас саждагоҳ ходими, биродарингиз Фаҳд бин Абдулазиз ал Сауд, Саудия Арабистони подшоҳи.

УЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ, БИРОДАРИМ ИСЛОМ КАРИМОВ ҲАЗРАТИ ОЛИИЛАРИГА

Ассалому алайкум ва раҳматуллоҳе ва баракатуҳу!

Табаррук Ийд ал адҳа байрами бошланиши муносабати билан Сиз ҳазрати олийларига қардошларча самимий қутловлар ва сидқидил тилаклар йўллаётганимдан мамнунман, яна шу қутлуғ байрамга етишни насиб қилсин, Сиз ҳазрати олийларига сиҳат-саломатлик ва бахт-саодат, шунингдек қардош Ўзбекистон халқига ва ислом миллатимиз халқларига тараққиёт ва равнақ ато этсин, деб ҳар нарсага қодир парвардигордан илтижо қиламан.

Миннатдорчилигимни ва сидқидил табрикларимни қабул этгайсиз.

Биродарингиз Абдуллоҳ бин Абдулазиз ал Сауд.

УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБЛАРИГА

Тошкент шаҳри

Қурбон ҳайит байрами нишонланиши муносабати билан Сизга ва дўст ўзбек халқига шахсан ўз номимдан, шунингдек Сурия халқи номидан самимий табриклар йўллашга мушаррафман. Шу қутлуғ кунда ҳамма нарсага қодир парвардигордан Сизга сиҳат-саломатлик ва бахт-саодат, халқингизга ва барча мусулмонларга ялпи омонлик ва фаровонлик ато этишини тилайман.

Давлатларимиз ўртасидаги дўстона муносабатлар халқларимизнинг манфаатлари йўлида бундан буён ҳам мустаҳкамланиб бораверишига ишонч изҳор этмоқчиман.

Сурия Араб Республикасининг Президенти Ҳафиз Асад.
Дамашқ 1993 йил, 25 май.

УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Мусулмон халқлар муқаддас Қурбон ҳайитни байрам қилаётган кунда Сиз жаноби олийларига зўр қувонч билан чин кўнгилдан самимий қутловлар йўллашдан бахтиёрман. Сизга бахт-саодат, сиҳат-саломатлик, дўст халқингизга ва жамики мусулмон миллатларига тараққиёт ҳамда равнақ ато этишини парвардигордан сўрайман.

Камоли ҳурмат ва эҳтиром ила

Миср Араб Республикасининг Президенти Муҳаммад Ҳусний Муборак.

УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ МУҲТАРАМ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Афғонистон Ислом давлатининг ҳукумати ва шахсан ўз номимдан ислом дунёсидаги биродарларнинг ўзаро бир-бирини тушуниши ва ишониши учун асос бўла оладиган муқаддас сана — Қурбон ҳайити байрами билан сизни чин қалбдан табриклаб, самимий тилакларимни изҳор этаман.

Ишончим комилки, мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатлар тобора мустаҳкамланиб, минтақада ва бутун дунёда тинчлик ва барқарорликни сақлашга хизмат қилади.

Сиз, Президент жаноби олийларига сиҳат-саломатлик, халқингизга фаровонлик тилайман.

Бурҳониддин РАББОНИЙ,
Афғонистон Ислом Давлатининг Президенти.
Кобул, 1993 йил 29 май.

УЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБЛАРИГА

Тошкент

Муҳтарам Президент жаноблари,

Делегациямга ва менга кўрсатилган дўстона иззат-икром учун Сизга яна бир бор чин кўнгилдан ташаккур билдирмоқчиман. Сиз билан ва Ўзбекистон делегациясининг бошқа аъзолари билан ўтказилган музокаралар жуда мароқли бўлди. Мамлакатингизни ижтимоий соҳага қаратилган бозор иқтисодиёти асосида қайта қуриш муносабати билан вужудга келаётган хилма-хил муаммолар ҳақида муҳим ахборот олдик. Масъул маъмурлар ислоҳотларни жорий эта бошлаганларини фаҳмлашга муваффақ бўлдик.

Швейцария бу йўлда мамлакатингизни халқаро валюта жамғармаси ва жаҳон банкидаги ҳамкорлигимиз доирасида қўллаб-қувватлаш учун иложи бўлган ҳамма ишни қилади. Музокараларимиздан кейин мана шу икки муҳим ташкилотда Ўзбекистон билан Швейцария ўртасида бўлажак ҳамкорлик янада мустаҳкамланишига аминман. Иккала мамлакатимиз имзолаган иқтисодий шартнома ва сармояларни ҳимоя қилиш ҳақидаги шартнома швейцар ва ўзбек ишбилармонлари ўртасидаги иқтисодий муносабатлар яхшиланишига ҳам кўмаклашгусидир.

Эҳтиром ва дўстона салом билан

О. Штих, Швейцария федерал маслаҳатчиси, молия вазири.

Норбек ҚАЮМОВ,
Республика Қишлоқ хўжалиги вазири.

Қишлоқ хўжалигида ислоҳот:

ХЎЖАЛИКНИНГ ИЧКИ МЕХАНИЗМИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ БОЗОР ИҚТИСОДИЁТИГА ЎТИШДА ҲАЁТИЙ ЗАРУРАТДИР

Қишлоқ хўжалигини юритишнинг шундай механизмини яратиш кераки, у ҳар бир деҳқонга ўз меҳнатининг самараларидан мустақил баҳраманд бўлиш имкониятини берсин.
И. КАРИМОВ.

I. РИВОЖЛАНИШГА КИМАЛАР ТУҒАНОҚ БЎЛГАНДИ!

Авваллари қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг асосий негизи — давлат ва жамоа хўжаликларининг хўжалик-молиявий фаолияти юқоридан пастга қараб бошқарилар, яъни у маъмурий-буйруқбозлик усулига асосланганди. Асосий ишлаб чиқарувчи куч — деҳқоннинг зарур қуроллари: ер, сув, иморат, иншоот ва техника умумий мулк бўлганлиги боис, тайёр маҳсулотларни мустақил тасарруф қилиш чегараланган, уни эркин тақсимлаш ҳуқуқи йўқ эди.

Меҳнатга ҳақ тўлашда вақтбай шакли, яъни «оклад» системасининг амалда кенг қўлланилиши, бу борада тенглик сиёсатининг олиб борилиши пировард натижада ишлаб чиқарилаётган маҳсулот ҳажми ва сифатига эътиборсизлик ҳамда масъулиятсизликни келтириб чиқарганди.

Меҳнатни ташкил этиш ва бошқарувдаги бундай камчиликлар оқибатида маҳсулот ишлаб чиқариш кўпаймади, ишлаб чиқаришга илғор технологиялар бироз жорий қилинган бўлса-да, уни рағбатлантириш яхши йўлга қўйилмади, меҳнат унумдорлиги оширилмади. Бинобарин, халқнинг талаби ва ишлаб чиқариш ўртасида кўп ҳолларда катта узилишлар бўлди. Бу ҳол фойдаланилаётган ерга бўлган муносабатнинг бузилишига, қаровсиз қолишига, талон-торож қилинишига олиб келди.

Совхозлаштириш сиёсати остида жамоа мулкига асосланган колхозларнинг Устав талаблари анча бузилиши иқтисодиётга путур етказди, оқибатда ерга бўлган эгасизлик авж олди, катта-катта майдондаги қаровсиз қолган ерлар турли хил ташкилотларга ёрдамчи хўжалик қилиб берилди, улар эса бу ерлардан ишлаб чиқариш мақсадида фойдаланмадилар.

Асосий ишлаб чиқариш воситалари: иморатлар, техникалар, автомобиллар, барча қишлоқ хўжалик машиналари совхозлар маблағлари ҳисобига ишлатилганлиги сабабли, улардан эҳтиёткорлик билан самарали фойдаланилмади, хизмат муддати тугамасдан ҳисобдан чиқариш, ўрнига янгисини сотиб олиш кучайди, пировардида кўплаб давлат маблағларини беҳуда сарфлашга йўл қўйилди.

Жамоа чорвачилигида ҳам аҳвол яхши эмас эди. Катта чорвачилик комплекслари қуриш билан бирга чорва бош сонларини кескин камайтириш сиёсати олиб борилган, ўша иншоотларнинг харажатлари ҳисобига маҳсулот таннархининг сунъий қимматлашуви содир бўлганди. Нормага келтириш баҳонасида аҳолининг чорва моллари йўқ қилинди. Бу аҳолининг иқтисодий аҳволига салбий таъсир кўрсатди, маҳсулот етиштириш миқдори камайди.

Қишлоқ ҳаёти маънавиятда анча орқада қолиб кетди. Район марказидан узоқроқ жойлашган қишлоқларда маданий-маиший соҳада иш олиб борилмаганлиги, санъат ва маданият масканларининг кам қурилганлиги боис қишлоқ ёшлари руҳияти анча чегараланиб, улар жаҳон маданияти ютуқларидан бебаҳра қолишди.

Бошқарув сиёсатининг бузилганлиги, асосан буйруқбозлик тамойилига амал қилинганлиги, якка ҳокимлик асосий мезонга айланганлиги сабабли бошқарув издан чиқди, натижада совхознинг ташкилий тузилиши келажак талабига жавоб беролмади.

Совхозларнинг ишлаб чиқариш қуввати ва техникавий жиҳозланиши анча юқори бўлса-да, манфаатдорлик, шахсий жавобгарлик таъминланмаган эди. «Ҳамма нарса — умумники» деган тушунча одамларни лаёқатсизликка, ишёқмасликка ўргатиб қўйганди.

Ҳар бир шахснинг меҳнати рағбатлантирилмаганлиги, бундай ички механизмнинг йўқлиги одамларни лаёқатига яраша жой-жойига қўйиш имконини бермади, бу ҳол ишлаб чиқариш, тақсимот ва истеъмол ўртасида номутаносибликни келтириб чиқарди, оқибатда ривожланиш бўлмади, йилдан-йилга олға силжиш ўрнига орқага кетилди, ҳеч ким ҳеч нарсага жавоб бермай қўйди.

(Давоми 3-бетда).

Нидерландлар қироллигида тўрт кун

(Давоми. Боши 1-бетда)

қайтиб, ўз Советлар юртидан афзалини кўрмадик, деб сафсата сотар эдилар. Энди билсак, дунёда гап кўп экан. Шу қадар кўпки, ҳайратимиз ҳам етмай қоляпти.

Аммо — ҳайрат ўз йўлига. Ҳайратни сал жиловлаб, ибратга ўтмоқ чоғи келди. Эски замонда ихтиёр ўзимизда эмасди, энди мустақил бўлдик, энди ёруғ дунёни кўряпмиз, ўрганяпмиз. Орзуимиз шуки, шогирдлик муддати қисқароқ бўлса, сочга кул сепиб, ўтмишни қарғашни бас қилиб, амалий ишларга ўтсак.

Дарвоқе, Президент Ислом Каримовнинг зиёрати ҳам расмий-амалий деган унвонда эди. Амалий экани ростдирки, «Вестланд» аукционидан чиқиб, ўзимизнинг Тошкент ва Самарқандда ана шундай сабзавот аукционини ташкил этиш хусусида сўз юритди.

Голландия — кафтдай текис мамлакат. Қир-тепалик тугул, бирорта дўнглиги ҳам йўқ. Майдоннинг учдан иккиси денгиз сатҳидан пастликда жойлашган. Агар мамлакат четидаги дамбалар олиб ташланса, ҳамма томон сувга тўлган бўларди. Бу ерда эса акси — денгиздан ер тортиб олиш давом этяпти. Сув ўртасида дамба кўтариб, бир қисм денгиз ўраб олинадию бу тарафда қолган сув дамба ортига чиқариб ташланади. Қарабсизки, бир олам унумли ер деҳқонга маҳтал бўлиб турибди!

Саёҳатнинг учинчи куни Президент Каримов «Польдер» зонасига, яъники денгиз тубидан тортиб олинган янги ерларга борди. Чор атроф дала — буғдой, картошка, карам, қалампир... юзлаб гектар лолазорларни кўриб ҳайратинг ошади. Биз лолани кўнгил қувнаши учун экамиз, голландлар эса мисоли картошка каби пушталаб экиб, маълум муддатда йиғиштириб, бошқа юртлардаги харидорларнинг кўзларини қувнатади.

Яйловларда серсут сигирлар ўтлаб юрибдики, елинини зўрға кўтаради. Кичик ... фермага бордик. Эр-хотин ва уларнинг ёлғиз ўғли. ...гектар ерлари бор. 150 ...ут сигир, 120 бузоқ, 125 ...а қўзи. Атай молхона... рдик. Ўзимизнинг фер... илларидан заррача йўқ. Фарқи — сигир... Биттаси 50 литргача ...ради. Ҳаммаси қанча ...ни эшитиб ҳайратга ...: бир миллион литр! ...у — оз, — деди фер...ит, — миллион литр...роқ ҳам берардиг-у, ҳукумат чеклаб қўйган, қўшимча квота олиш учун озгина пул керак.

Сезяпсизми, у тарафда дунё сал тескарироқ. Бизнинг мамлакатда бирорта фермерга ҳукумат вакили келиб: ука, сал камроқ сут топшир, мамлакатда сут кўпайиб кетди, сотишимиз қийин, бир тарафи нархни тушириб юборасан», деб айтишини тасаввур этинг-чи!

Голландияда бу нарсани тасаввур этиш шарт эмас. Голланд воқелиги ўзи шунақа. Ҳеч ким ажабланмайди.

Уч киши миллион литр сут билан чекланмайди. Уларнинг пишлоқ пиширадиган кичкина зовутлари ҳам бор. Пишлоқ сифати зўр. Сифати зўр деб, ҳукумат уларга кичкина ёрлиқча ҳам берган. Ҳар каллак пишлоқ юзасига ёпиштириб қўйилади. Сифат бузилса-чи? Бузилса — қийин. Ҳукумат берилган ёрлиқчани олиб қўяди. Турган гапки, ёрлиқчаси бўлмаган пишлоқнинг нархи ҳам пастга тушиб кетади.

Хуллас, ўрганса бўладиган гаплар кўп. Биз, журналистлар, ҳамма синоатга ҳам тушунавермаймиз. Аммо Президентимизнинг ёнида вазирлар, ҳокимлар, бошқа мутахассислар ҳам бор эди. Улар ҳам дафтарларига кўп нарсани ёзиб олишди. Зора, энди кўрган-кечирганларини ўз юртимизда ҳам амалга оширсалар...

Голландия — аграр соҳада дунёда биринчи ўринда туради, деб айтсак хато бўлмайди. Экспорт ҳажми жиҳатидан Америка Қўшма Штатлари ва Францияга сал ютқизади. Лекин бу ҳам жуда нисбий гап. Сабабки, бу мамлакатнинг ўзи мўъжаз. Ўзбекистон майдон жиҳатидан ўнта Голландияга тенг келади. Ана шундан ҳисоб қилаверинг. Сут, пишлоқ, гўшт, колбаса, мева-сабзавот... Хуллас, голландлар экспорт қилмайдиган маҳсулотнинг ўзи йўқ. Картошкага келсак, бу ерда ҳеч ким уларнинг олдига тушолмайди. Буғдойи ўзига етиб-ортади, ортиқчасини бошқаларга сотади, Тасаввур этинг: кафтдек текис ва кафтдек кичкина бир мамлакат, аммо иқтисодий қуввати қанчалар юксак! Бўш қолган ери йўқ. Барида экин бор. Уйлари шинам, чиройли, қулай. Ўрмонлари, кўллари кўп. Кўп, аммо барчасининг ҳисоби бор. Айтишларича, голландлар қайси ўрмонда қанча дарахт борлигини аниқ билишади, қайси дарахт қачон аррага келишини ҳам билишади. Лоф деб ўйласангиз ҳам майли, улар ҳар бир ёғочни қайси муддатда ва кимга сотишни ҳам аввалдан қоғоз-қалам этиб қўйишади.

Ана энди, ўзгалар таърифини чеклаб, ўзимизнинг ўзбек заминига қайтайлик. Еримиз борми? Бор. Офтоб ҳам деҳқончилик. Сув-чи? Сувимиз ҳам ширин. Камроқ деб шикоят қиламиз-у, лекин қадрига етмаймиз. Исрофи ошиб кетгани билан ишимиз йўқ. Бир йилда икки ҳосил кўтариш мумкинлигини ҳам биламиз, аммо бунга иштиёқ кам.

Президент Каримов Германияга сафари чоғида саноатни ўрганишга кўп вақт ажратган эди. Бу гал у қишлоқ билан қизиқди. Деҳқонлар, чорвадорлар билан кўпроқ суҳбатлашди. Ният — аниқ. Тажриба ўрганиш ва ўзимизда ҳам уларникига ўхшаш технологияларни жорий этиш.

Яқин келажакда ишга тушадиган лойиҳа тайёр. Мазмуни шуки, Ўзбекистон заминида Голландиянинг мўъжаз шакли яратилади. Улар экадиган зироатлар ўзимизда ундирилади. Улар етиштирадиган сут ва гўшт маҳсулотлари ўзимизда тайёрланади. Технология, уруғ ва насл — уларники. Меҳнат усуллари — уларники. Меҳнатнинг ўзи — биздан, ер сув — биздан. Иншоолло, бу ният тезда амалга ошиб, яхши натижалар берса, одамларимиз бу натижаларни кўрса ва ибрат олса.

Голландияда Ўзбекистонга қизиқиш катта. Ислом Каримов жуда кўплаб фермерлар, тижоратчилар, банк эгалари билан гаплашди. Ўзбекистонни тўғри таърифлади. Қусурларимизни, камчиликларимиз, етишмовчиликларимизни ҳам яшириб ўтирмади. Биз билан ҳамкорлик этаётган корхона ва шахсларни санади. Кўрилажак наф икки тарафга ҳам тегишини сўзлади. Хуллас, шусиз ҳам катта қизиқишни янада оширди.

Ёдингизда бўлса, Германия сафари чоғида «Дойчебанк» раҳбарлари билан учрашув бўлган эди. Сафар тугаши билан, банкирлар Президентимизнинг ортидан етиб келишди ва яхши ҳамкорлик бошлашди. Яна бир ярим ойдан кейин, аниқроғи 1 сентябрда Тошкентда «Дойчебанк»нинг бўлими очилади.

Голландиянинг Ай Эн Жей групп банки билан алоқаларнинг бошланиши ҳам чакки эмас. Учрашув чоғидаёқ жаноб Линденберг бизнинг беш нафар банк ходимини ўқитиб беришни ваъда қилди. Ният этилган банк филиали Тошкентда очилса, голланд сармоядорлари билан ҳисоб-китоб ишлари осонлашади.

Сафар натижаси ўлароқ, давлатлараро муносабатлар принциплари ҳақида баёнот ва иқтисодий ҳамкорлик ҳақида протокол имзоланди. Сармояларни муштарак муҳофаза этиш ҳусусидаги ҳужжат имзолашга тайёр, дея эътироф этилди.

Нидерландия матбуоти, хусусан, «Телеграф», «Алгемайн цагблад», «Фолксранд» ва бошқа етакчи газеталар ҳар куни сафарга доир хабар ва суратлар чоп этиб турдилар. Голланд матбуоти айниқса Президент Каримов билан Нидерландия қироличаси Беатрикс жаноби олияларининг учрашувига катта эътибор берди. Давлатимиз бошлиғининг голланд ҳукумати раҳбари Любберс жаноблари билан суҳбати ҳам жуда юксак даражада ва жуда самимий руҳда ўтди. Ҳар икки тарафнинг ҳам ўз минтақасида «дарвоза» экани, бири Шарққа ва яна бири Ғарбга қараб очиладиган икки дарвозанинг ўзаро яқинлашувидан наф жуда буюк экани қайта-қайта таъкидланди.

Мурод Муҳаммад ДЎСТ.
(ЎзА).

СУРАТЛАРДА: Ўзбекистон Президентининг Голландияга сафаридан лавҳалар.

Енгил саноат—халқ хўжалигининг пойдевори

ЖУМҲУРИЯТ ЕНГИЛ САНОАТИ ХОДИМЛАРИ 13 ИЮНЬ КУНИ ЎЗЛАРИНИНГ КАСБ БАЙРАМЛАРИНИ ТАНТАНАЛИ НИШОНЛАДИЛАР

МУСТАҚИЛ Ўзбекистон шу пайтгача бўлганидек, хом ашё мамлакати эмас, балки ана шу хом ашёни қайта ишлайдиган саноати ривожланган давлат сифатида жаҳон ҳамжамиятида ўзининг муносиб ўрнига эга бўлмоғи керак. Жумҳуриятнинг енгил саноати бугунги кунда ана шундай куч ва имкониятга эга тармоққа айланмоқда.

ЎЗБЕКИСТОН енгил саноати кўп тармоқли йирик индустрия мажмуи даражасига кўтарилган бўлиб, ишлаб чиқариш жумҳуриятнинг деярли ҳамма минтақаларида бирдек ривожланиб бормоқда. Тармоқ ўзининг кўп йиллик тарихи давомида ҳеч қачон бугунгидек кенг кўламда янги техника ва технология билан қуролланмаган эди. Тармоқ корхоналари биргина ўтган йилнинг ўзида 30 млн. долларлик импорт технологик ускуналар харид қилиб, ишга солди. Энди эса ана шу ускуналарни юксак самара билан ишлатиб, даромадни кўпайтириш ва уни янги-янги қувватларни вужудга келтиришга сарфлаш чоралари кўрилмоқда.

1992 йилда яъни мустақилликнинг дастлабки йилидаёқ жумҳурият енгил саноатида ўсишга эришилди. Чунончи, шу йил собиқ СССР бўйича саноат ишлаб чиқариши 14 фоиз камайиб кетган бўлса, Ўзбекистонда халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш суръатлари 18,8 фоиз ўсди. Шу йилнинг дастлабки беш ойида 101 млрд. сўмлик халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарилди, ўсиш суръати 107,2 фоизга тенг бўлди.

Жумҳурият Президенти И. Каримов ўзининг машҳур китобларида шундай вазифа қўяди: «...биз қудратли енгил ва тўқимачилик саноатини барпо этишимиз керак. Ҳамма ривожланган маърифатли давлатлар сингари биз ҳам пахта эмас, балки тайёр маҳсулот билан савдо қиладиган бўлишимиз лозим». Ҳозир Ўзбекистон енгил саноати айнан шу йўлдан бормоқда. Хориждан технологик ускуналар ва эҳтиёт қисмлар сотиб олиш учун бу йил 94 млн. долларлик енгил саноат молларини экспорт қилиш мўлжалланмоқда. 1993 йилда пахта толасини қайта ишлашни кўпайтириш базасида экспорт имкониятларини янада кенгайтириш мақсадларига шахсий манбалардан 8,1 млрд. сўм излаб топилди ва 6 млрд. сўмдан кўпроқ банк кредити ажратиш мўлжалланмоқда. Бу маблағлар Бўка, Боғот, Шовот, Келес, Пойтуғ, Шофиркон, Чиноз шаҳарларида ип йигирув фабрикаларини, Тошкент, Ромитон ва Жондорда йигирув-тўқув фабрикаларини жадал қуриб битказиш имконини беради.

Маълумки, жумҳурият тармоқ корхоналари учун ҳар йили МДҲ ва бошқа хорижий мамлакатлардан кўплаб ипли, шойи ва жун газламалар, кимёвий тола ва иплар, чарм буюмлар келтиради. Ўзбекистон енгил саноати ҳозир ана шу қарамликдан яқин вақт ичида қутилиш мақсадида амалий ишлар қилаяпти. Чунончи, «Ўзбекенгилсаноат» уюшмаси Тўйтепадаги йирик ҳажмли йигирилган ип фабрикаси қурилишини жадаллаштирмоқда. Бу корхона жумҳуриятнинг ўзида чиқадиган хом ашё билан ишлайди. Тошкент вилоятида қуриш бошланган крахмал заводи ишга тушгач, тўқув фабрикаларини шу ашё билан таъминлаш тубдан яхшиланади. Намангандаги нотўқима ашёлар ишлаб чиқариш бирлашмасида тикувчилик ва пойабзал саноати учун сунъий мўйна ишлаб чиқаришни йўлга қўйишга тайёргарлик кўрилмоқда.

Ҳозиргача жумҳурият енгил саноатининг саъй-ҳаракати билан барпо этилган ўн битта қўшма корхона рўйхатга олинди. Бу борада «Ўзбекенгилсаноат» уюшмаси АҚШ, Италия, Туркия, Корея Республикаси, Хитой, Покистон, Канада, Ҳиндистон, Исроил ва бошқа давлатлар билан ҳамкорлик қилмоқда. Бу йил Юнусободдаги қайта таъмирланаётган фабрика базасида «Супер-текстиль» ўзбек-америка қўшма корхонаси ишга туширилади. Жиззах ва Андижонда унинг тармоқлари бўлиб, жаъми 8,7 минг тонна йигирилган ип ишлаб чиқариш қувватига эга бўлади. «Астер» ўзбек-турк йигирув қўшма корхонаси ишга тушгач, Жарқўрғондаги йигирув-тўқув фабрикаси базасида газмол ва трикотаж ишлаб чиқарила бошланади.

Нарх-навони эркин қўйиш ва бозор иқтисодиётига ўтиш жараёни, корхоналарни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш шароитларида маҳсулот сифатини яхшилаш ва турларини кўпайтириш, уларнинг ҳам ички, ҳам ташқи бозорда рақобатбардошлигини ошириш янада долзарб бўлиб боради. Бу борада энди тармоқ ҳамма имкониятларга — замонавий техника ва технология, малакали кадрларга, илмий куч ва имкониятларга эга. Гап шу имкониятлардан оқилона фойдалана билишда қолган. Бинобарин, мустақил Ўзбекистон халқининг турмуш фаровонлиги ва иқтисодиётининг гуллаб-яшнаши енгил саноат ходимларининг меҳнатига кўп жиҳатдан боғлиқдир.

А. ЙЎЛДОШЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Навоий вилоятидаги Нурота райони минтақаси аҳолиси асосан ўтроқ кишилар. Шундан бўлса керак ўзаро жанжал ўғрилик каби иллатлар ҳам анча кам. Бироқ буларнинг барчасида милициянинг хизмати борлигини унутмаслик керак. Милиция подполковниги Отамурод Усмонов ўн бир йилдирки шу районда ички ишлар бўлими бошлиғи. Муваффақиятлари, юқорида айтганимиздек, яққол кўзга ташланиб турибди. Шу йил ҳам у бошчилигида бир неча операция ўтказилиб, аҳолидан рўйхатда йўқ қуроллар мусодара қилинди. Наркотик гиёҳлар етиштирувчи шахслар қўлга олинди.

СУРАТДА, подполковник Отамурод Усмонов ўз ходимлари билан суҳбатда.

Фарзандлар тарбияси—ижтимоий масала

Бундан бир неча ой муқаддам республикамиз Президенти ташаббуси билан «Соғлом авлод учун» орденининг таъсис этилиши улкан воқеа бўлди. Пойтахтимизнинг Шайхонтоҳур тумани ҳокимлиги Абу Али ибн Сино номли 1-шаҳар клиник касалхонаси маъмурияти билан ҳамкорликда «Кўкча» даҳасидаги «Исломобод» маърифий-маданий марказида ўтказилган тадбир ҳам ана шу мавзуга бағишланди.

Республика соғлиқни сақлаш вазири Ш. Каримов «Соғлом авлод учун» орденининг таъсис этилиши билан боғлиқ юмушлар бугунги кунда Президентимиз олиб бораётган сиёсат ҳақида алоҳида тўхталди. Тошкент шаҳар Соғлиқни сақлаш Бош бошқармасининг бошлиғи, республика Соғлиқни сақлаш вазирининг ўринбосари Қулаҳмад Ризаев ҳам орденнинг ўз вақтида таъсис этилганини эътироф этган ҳолда «Исломобод» маҳалласида олиб борилаётган ижобий ўзгаришлар хусусида гапирди.

Тантанада сўзга чиққанларнинг аксарияти «Соғлом авлод учун» орденининг таъсис этилиши келажагимиз ворисларига эътиборнинг ошганлиги, фарзандлар тарбияси жумҳурият миқёсида ижтимоий масалага айланганлиги ҳақида тўлқинланиб гапирдилар.

Б. ОСТОНАҚУЛОВ.

ВАЗИФАЛАР БЕЛГИЛАБ ОЛИНДИ

Бухоро вилояти фаолларининг йиғилиши бўлиб ўтди. Унда республика Олий Кенгаши ўн иккинчи сессияси якунлари ҳамда Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг шу сессияда сўзлаган нутқлари ва «Янги уй қурмай туриб, эскисини бузманг» китобида баён этилган йўл-йўриқлар асосида меҳнаткашлар олдида турган вазифалар муҳокама этилди. Вилоят ҳокими Д. Ёдгоров ана шу ҳақда маъруза қилди.

Маърузачи ва сўзга чиққанлар вилоятни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштириш, белгиланган режаларнинг вақтида бажарилишига эришиш, ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш, товар-моддий бойликларнинг республикадан ғайриқонуний равишда олиб чиқиб кетилишининг олдини олиш масалаларига эътиборни қаратдилар.

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Қ. Ҳаққулов сўзга чиқди.

Қашқадарё вилоят кенгашининг навбатдаги сессиясида депутатлар Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши XII сессияси қарорлари, республикамиз Президенти Ислом Каримовнинг сессияда сўзлаган нутқларидан келиб чиқадиган вазифалар тўғрисидаги масалани муҳокама этдилар. Сессияда вилоят ҳокимининг биринчи ўринбосари Т. Каримов маъруза қилди. Марузачи, музокараларда сўзга чиққан Қамаши тумани ҳокими Р. Бозоров, вилоят прокурори Э. Абзалов, Муборакдаги газ-олтингугурт заводининг директори Н. Зайниев ва бошқалар республика Президенти И. Каримовнинг нутқларида баён этилган, Олий Кенгаш сессияси қарорларида ўз аксини топган вазифалар Ўзбекистонда вазиятни барқарорлаштириш, республикани тараққиётнинг янги поғоналарига олиб чиқишда дастуриламал бўлиб қолади деб таъкидладилар. Вилоятда амалга оширилиши лозим бўлган вазифаларни бажаришда тўғаноқ бўлиб турган камчиликлар танқид қилинди.

П. ГАДОЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Кеча халқ депутатлари Навоий вилоят кенгашининг сессияси бўлиб ўтди. Сессияда республика Президенти Ислом Каримовнинг республика Олий Кенгашининг ўн иккинчи сессиясидаги маърузаси ҳамда унинг «Янги уй қурмай туриб, эскисини бузманг» китобидан келиб чиқадиган вазифалар тўғрисида вилоят ҳокими А. Айдарқулов маъруза қилди.

Сессияда сўзга чиққан нотиқлар вилоятнинг ижтимоий-иқтисодий аҳволини барқарорлаштириш бўйича ўзларининг қатор мулоҳазаларини ўртага ташладилар.

Шунингдек, сессияда вилоят агросаноат тармоғида иқтисодий ислоҳотнинг бориши ва уни янада жадаллаштириш чоралари тўғрисидаги масала муҳокама қилинди. Ушбу масала юзасидан вилоят ҳокимининг муовини М. Шамсиев сўзга чиқди.

Сессияда вилоят ижтимоий-иқтисодий ҳаётига оид бошқа масалалар ҳам кўриб чиқилди. Кўрилган масалалар юзасидан қарорлар қабул қилинди.

М. МАРДИЕВ.

Миш-мишлар ва ҳақиқат

БИР ҚОШИҚ ҚОРАМОЙ

ЁКИ ТОШКЕНТ ХАЛҚАРО АЭРОПОРТИДА СОДИР БЎЛГАН МОЖАРО ХУСУСИДА

Америка Қўшма Штатларининг Тошкентдаги элчихонаси 25 май куни Тошкент халқаро аэропортида содир бўлган можаро хусусида Ўзбекистон Республикасининг Ташқи ишлар вазирлигига кескин норозилик билдирди. Аслида можаро оддий воқеадан иборат. АҚШ элчихонаси маданият-ахборот бўлимининг ходими Дилдора Юсупова Истанбулга учиб кетаётган Америка фуқароси Иаковен хонимни кузатиб қўймоқда эди. Дипломатия мақоми ва тегишли ваколатлари бўлмаган Юсупова хоним меҳмоннинг ҳужжатларини расмийлаштириш учун чегара назорати зонасига ўтди. Чегарачилар уни тўхтатиб, давлат чегараси зонасидан дарҳол чиқиб кетишни таклиф қилишди. Шу пайт воқеалар яшин тезлигида содир бўлди.

Юсупова хонимнинг жаҳли чиқиб, зобитларни оғзига келган сўзни қайтармай ҳақорат қила бошлади. Уни назорат зонасидан чиқариб юборишга уринишганда Юсупованинг жазаваси тутди. Ўзини тута олмаслиги сабабли махсус хизмат ходимларини асосли равишда куч ишлатишга мажбур қилди.

АҚШ элчихонасининг нотасида ушбу воқеа қуйидагича баён қилинади. «Элчихона меҳмонига ёрдам бериш чоғида Юсупова хоним ҳузурига Давлат хавфсизлиги комитетининг паспорт назорати биринчи бўлимининг бошлиғи келди (аслида Давлат хавфсизлиги комитети ҳам, бундай бўлим ҳам йўқ). У паспорт назорати чизиғидан ўтиш чоғида Юсупова хоним чегарани бузди, деб айблаб, унинг қўлини орқасига қайирмоқчи бўлди... Форма кийган икки божхона ходими ёрдамида бошлиқ Юсупова хонимнинг юзига мушт туширди, хонимнинг лаби ёрилиб, қон оқа бошлади. Ҳақорат сўзларини айтиб, Юсуповани ерга йиқитиб, сўнгра ўн беш метргача судраб, КГБнинг аэропортдаги бўлимига олиб борди. Бу можаро самолётга чиқишни кутиб турган жуда кўп муҳожирлар кўз олдида юз берди. Юсупова хонимни КГБ бўлимида тахминан икки соатча ушлаб туришди. Шу вақт ичида КГБ ходимлари уни тўхтовсиз сўроқ қилишди ва сўз билан ҳақоратлашди. Ўтказилган тазйиқ натижасида у хушидан кетди».

Сўнгра элчихона «ваколатхона вазифаларини бажариш»га доир Вена Конвенцияси мансабдор шахслар томонидан бузилганини таъкидлайди.

Содир бўлган кўнгилсиз воқеа ана шундай. Аммо шу ўринда машойихларнинг хулоса чиқаришдан олдин бошқа томоннинг фикрини ҳам эшит, деган гапларини эслатиш керак. Афсуски, Америка дипломатлари иккинчи томоннинг фикрини билишга ҳаракат қилишмади. Жабрдийданинг кучли туйғулари олдида улар ҳамма нарсани унутишди. Келинг, муаммонинг моҳиятини аниқлаб кўрайлик.

Юқорида айтилганидек, Юсупова хоним дипломат эмас, у элчихонага ишга ёлланган оддий, техник ходим. У — Ўзбекистоннинг мустақил давлат қонунларига риоя қилиши ва уларни ҳурматлаши лозим бўлган оддий фуқаросидир. У чегара назорати зонасини бузишга ҳақлимиди? Ахир бу давлат чегарасини бузиш деган гап. Бундай қилишга ҳаққи йўқ эди, албатта. Чегарачилар хонимга ҳужжатларини кўрсатишни таклиф қилиб, сўнгра зонадан дарҳол чиқиб кетишни сўрашга ҳақли эдиларми? Шубҳасиз! Кеннеди номидаги, Бурже ёки Митроудаги халқаро аэропортларда хоҳлаган киши чегара назорати зонасини бузишини тасаввур қилиш мумкинми? Азалий демократик анъаналари бўлган мамлакатларда бундай воқеа бўлмаслиги тушунарлидир. Башарти шундай воқеа содир бўлганда ҳам, тартиб бузувчига нисбатан қатъий ва қаттиқ чоралар кўрилади. Шундай бўлиши ўринлидир. Чунки аэропорт юзлаб кишиларнинг ҳаёти билан боғлиқ бўлган ва хавф-хатар кучли зонадир. Хуллас, элчихона ибораси билан айтганда, «қаттиқ калтаклаш»га Юсупова хонимнинг ўзи сабабчи бўлган. У Тошкент халқаро аэропортида хоҳлаган ишимни қилавераман, деб ўйлаган бўлса керак.

Энди калтаклаш тўғрисида. КГБ ходими (у КГБ ходими эканлигига дипломатларнинг ишончи комил) бир мушт тушириб, фақат лабини ёрган эмиш. Ҳақиқатан ҳам ўша ходим мушт тушурганда эди, кам деганда хоним ҳушидан кетган бўларди. Лекин элчихонанинг норозилигида воқеанинг бир тафсилоти, яъни Юсупова хоним божхона ходимининг бармоғини тишлаб, узиб олай дегани тушиб қолган. Уни божхона хизматида икки соат ушлаб туришган экан, қонунни бузган кишининг шахсини аниқлаш чоғида бу меъёрий бир ҳолдир.

АҚШ элчихонаси бу воқеани дипломатия муассасаси ходимига қилинган ҳужум, деб ҳисоблайди. Лекин юқорида баён этилганлар ҳисобга олинса, бу беҳуда гап, десак фикримизга қўшиларсиз.

Ҳар ҳолда аэропортдаги можаро иккала томоннинг ҳам кўнглини хира қилди. АҚШ элчихонаси билан Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги кўзда тутиляпти. Можаро юз бермаслиги мумкинмиди? Дипломатлар ёлланган ходимларга хулқ-атвор қоидаларини, қонунга бўйсунишни ўргатганларида эди, шубҳасиз бу можаро содир бўлмасди. Чунки Юсупова хоним Ўзбекистон расмий доираларининг ҳеч қандай илтимосисиз хизматга қабул қилинганди. Бинобарин ўз ходимларининг ҳатти-ҳаракати учун Америка томони жавобгардир. Биз хоҳлаймизми ёки йўқми, мазкур вазиятда можаро айбдори ўзини ўзбек аёли деб эмас, балки америкалик аёл деб ҳис этган...

Америка дипломатлари хориждаги элчихоналари ходимларини қандай авайлашлари, ўз буюк мамлакати обрўсини юқори сақлашга уринишлари ҳаммага маълум. Бинобарин, бундай ёндашув ҳурматга лойиқдир. Лекин Юсупова хоним билан бўлган воқеа бутунлай бошқача можаро. Бу ерда вазият ҳам бошқача. Хонимнинг димоғдорлик билан қилган, ҳеч нарса билан оқлаб бўлмайдиган ҳатти-ҳаракатлари маҳаллий воқеа холос. Лекин бу воқеа асалга солинган бир қошиқ қорамойдек таъсир қилиши мумкин.

Сўнгги вақтда халқаро майдонда Ўзбекистоннинг обрў-эътибори анча ошди. Бу — мураккаб Марказий Осиё минтақасидаги барқарор ва осойишта вазиятнинг шарофатидир. Ўзбекистон—Америка муносабатлари ҳам жадал ривожланмоқда. Республикамизда ташкил этилган бир неча йирик қўшма корхона фаол ишламоқда. Уларнинг орасида Европа тиклаш ва тараққиёт банки пул билан таъминлаётган «Зарафшон—Ньюмонт» каби йирик корхоналар бор.

Бизда Американинг турли дастурлари таълимга кенг жорий этилмоқда, бу дастурлар ёш мустақил давлат учун ходимлар тайёрлашда бебаҳо ёрдам бермоқда. Икки мамлакат ўртасидаги ўзаро манфаатли, узоқ муддатли ҳамкорликни кўрсатувчи мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Шубҳасиз, ҳамкорлик, башарти икки томонлама муносабатлар пойдеворига уни емирадиган қоришма қуйилмаса, бундан буён ҳам ривожланаверади. Май ойида Юсупова хоним билан юз берган можарони ҳамкорлик пойдеворига қуйилган ана шундай қоришма дейиш мумкин.

Америка шаъни учун шуни айтиш кераки, у можарони авж олдирмади. Ўзбекистон Республикасининг АҚШдаги фавқулодда ва мухтор элчиси бир неча кун муқаддам Америка раҳбариятига ишонч ёрлиғини топширди. Бу сермазмун воқеадир.

Лекин содир бўлган ҳодисанинг яна бир муҳим жиҳатини ҳисобга олиш лозим. Ўзбекистон—Америка муносабатларининг муҳим ривожланаётганидан манфаатдор бўлмаган шахслар воқеани ўзларича талқин этиб, ундан ўз мақсадларини кўзлаб фойдаланишга уринишлари турган гап. Ишончимиз комилки, бу кўнгилсиз воқеа мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларга доғ тушурмаслиги керак. Воқеани турлича талқин қилмасликлари учун Тошкент аэропортида содир бўлган можаронинг ҳақиқий сабабини сўзлаб бердик.

С. ИНОҒОМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги матбуот шўъбасининг раҳбари.

Л. ЛЕВИН,
ЎзА мухбири.

Хориждан хабарлар

Пекинда 21 майдан 11 июнга қадар Қозоғистон, Қирғизистон, Россия ва Тожикистон ҳукуматлари делегациялари музокараларининг ўнинчи даражаси ўтди.

Музокаралар чегара теграсида қуролли кучларни ўзаро қисқартириш ва ҳарбий соҳадаги ишончни мустаҳкамлаш масалаларига бағишланган. Томонлар музокараларни 1992 йил 18 декабрдаги ҳукуматлараро баённомада белгиланганидек, 1994 йилнинг охиригача туғаллаш учун бутун кучларини сарфлашини айтдилар.

* * *

Япония компаниялари МДҲ республикаларидан мудофаа саноатини конверсиялаш дастури доирасида илгари фақат ҳарбий мақсадларда фойдаланилган технологиялар асосида тайёрланаётган лазер техникасини кўплаб олиб кетишмоқда.

Япония Молия вазирлигнинг маълумотларига қараганда, деб ёзади Асахи газетаси, 1990 йилда Япония собиқ СССРдан атиги битта лазер қурилмасини сотиб олган бўлса, бу йилнинг биринчи чорагида мамлакатга Россиядан ва Беларусдан саккизта лазер асбобларн олиб келинди.

* * *

Филиппин полицияси Манила шаҳрида Президент Фидель Рамос ҳозир бўладиган минбар остига бомба қўйишга уринаётган икки кишини қамоққа олди.

Шанба куни Филиппин миллий байрами — мустақиллик куни муносабати билан давлат бошлиги ҳарбий парадда ҳозир бўлади ва тўпланганлар ҳузурида нутқ сўзлайди. Учинчи жиноятчи полициячилар билан отишмадан кейин ғойиб бўлди.

* * *

Японияда чиқадиган «Иомиури» газетасининг хабар қилишича, ўтган ҳафтада Хитойнинг Жануби-Ғарбидаги Сичуань вилоятидаги Жэньшоу уездида маҳаллий маъмурлар билан тўқнашувда 15 мингдан ортиқ деҳқон қатнашди.

Газетанинг ёзишича, қишлоқ аҳлининг ирригация ва йўлларни таъмирлашга солиқнинг кўплигидан норозилиги ғалаён чиқишига сабаб бўлган.

* * *

Америка Қўшма Штатлари Араб-Исроил сулҳ музокараларида шу музокараларни ўтказиш қоидаларини бузаётган ва музокарадан кўзда тутилган мақсадларни менсимаётган Исроил ҳукуматини рағбатлантирмоқда.

Фаластин озодлик ташкилоти ижроия комитетининг раиси Ёсир Арафат Исроил босиб олган араб ҳудудларида фаластинликлар исёнининг 67-ойи бошланиши муносабати билан Тунис пойтахтида сўзлаган нутқида шу ҳақда гапирди.

* * *

«Ал аҳром» газетасининг хабар қилишича, Миср Бош вазири Атаф Сидқи билан Сурия Бош вазири Маҳмуд Зуаби ўзаро муносабатларнинг ҳолатига юқори баҳо бердилар.

Иккала мамлакатнинг ҳукумат бошлиқлари Қоҳирада ўтаётган Миср-Сурия ҳамкорлик комиссиясининг мажлисида раислик қилмоқдалар. Бош вазирлар сиёсат, иқтисодиёт, маданият ва илмий тадқиқот соҳаларидаги икки томонлама алоқаларни янада кучайтириш кераклигини ҳам айтдилар.

* * *

Яқин Шарқдаги аҳволни тинч йўл билан бартараф этиш юзасидан Америка пойтахтида ўтказилаётган икки томонлама музокаралар келгуси сешанба куни яна бошланади, деб хабар қилди АҚШ давлат департаментининг расмий вакили Жозеф Снайдар.

Мулоқотни қарийб бир ой танаффусдан кейин давом эттириш ҳақида юборилган таклифни Исроил, фаластинликлар ва араб ҳукуматлари қабул этишди, деди у.

* * *

Теҳронда Эрон, Сурия ва Туркия Ташқи ишлар вазирларининг Шимолий Ироқ муаммоларига ва бу муаммоларнинг қўшни мамлакатларга таъсирига бағишланган кенгаши бўлиб ўтди.

Учрашув якунлари юзасидан тарқатилган қўшма баёнотда Ироқни ягона давлат сифатида сақлаб қолиш зарурлиги таъкидланган. Вазирларнинг уқтиришича, бу давлатнинг келажаги Ироқ халқининг хоҳиш-иродаси асосида белгиланиши керак.

(ЎзА).

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИДА ИСЛОҲОТ:

Хўжаликнинг ички механизмини такомиллаштириш бозор иқтисодиётига ўтишда ҳаётий заруратдир

(Давоми. Боши 1-бетда).

Республикамизнинг мустақилликка эришуви, ҳурматли Президентимиз Ислом Каримовнинг қишлоқ хўжалиги иқтисодиётн соҳасидаги оқилона сиёсатлари натижасида эндиликда ушбу жабҳа ўзининг тарихида буюк бурилиш йўлига кириб олди. Ҳозир жуда катта иқтисодий ислоҳот амалга оширилмоқдаки, бу ҳар бир қишлоқ хўжалик ходимидан унинг ички механизмини билиб олишни талаб этади.

II. ТАНЛАНГАН ЙЎЛ

Ҳозиргача қишлоқ хўжалигида колхоз-кооператив мулки бошқаруви ва совхоз-давлат мулки бошқаруви мавжуд эди. Кооператив мулк бошқаруви жамоа бошқарувига таянган бўлиб, умумий мажлис ёки ҳайъат йиғилишида жамоа фикри ҳисобга олинган ҳолда ҳал қилинарди.

Давлат хўжаликларини бошқариш эса якка раҳбарлик қилишга асосланган бўлиб, унинг фаолияти буйруқ бериш йўли билан олиб бориларди. Маъмурий-буйруқбозлик усули бозор шароитига мос келмай қолганлиги натижасида қишлоқ хўжалиги бошқарувида, мулкка эгалик қилишда, маҳсулотларни тасарруф этишда иқтисодий ислоҳотни амалга ошириш заруриятга айланди. Шунинг учун Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1993 йил 7 январдаги «Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотни янада чуқурлаштириш чоралари тўғрисида» ва 15 мартдаги «Республика чорвачилигида иқтисодий ислоҳотни чуқурлаштириш тадбирлари ҳақидаги» қарорларида бозор иқтисодиёти талабларию ҳозирги замон қишлоқ хўжалигининг аҳволи ҳисобга олинган ҳолда келгусида бажарилиши зарур бўлган тадбирий чоралар белгилаб берилди.

Қарорга кўра, қишлоқ хўжалигида бундан кейин жамоа ва хусусий мулкчиликка асосланган ижара хўжаликлари, жамоа хўжаликлари, уюшмалар, акциядорлар, жамоа-ижара хўжаликлари, жамоа фермалари, фермерлар, шахсий мулк эгалари, оила уюшмалари каби бир қатор тузилмалар фаолият кўрсатади. Бу борада вазирлигимизда анча ишлар амалга оширилмоқда. Хусусан, 1993 йилда мулкчиликнинг нодавлат шаклига ўтказилиши мўлжалланган 701 давлат хўжалигидан 469 таси мулкчиликнинг жамоа, ширкат уюшмалари ва бошқа шаклларига айлантирилди, шунингдек бу йил сотилишга мўлжалланган 609 та фермадан 314 таси жамоаларнинг хусусий мулки қилиб сотилди.

Ҳозир фермаларни сотиш ва банк бўлимларида уларнинг ҳисобларини очиш ишлари жадал олиб борилмоқда.

Қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотни тез суръатлар билан амалга оширишда, жамоа фермаларининг даромадлари харажатларини қоплабгина қолмасдан, ҳатто фойда олишни ҳам таъминлашда шу йилнинг 1 июнидан пахта, дон, сут ва гўшт маҳсулотлари давлат харид нархларининг оширилганлиги жуда катта аҳамиятга эга. Масалан, пахта хом ашёсининг харид нархи 4,3, дон 2,5, сут ва гўшт маҳсулотлари баҳоси 2 баравар оширилдики, бунинг ҳисобига деҳқон ва чорвадорларимиз қарийб 431 миллиард сўм қўшимча даромад оладилар.

Қишлоқ хўжалигида ерга эгалик қилиш ишлаб чиқаришнинг асосини ташкил этади. Аслида аграр мамлакат ҳисобланган республикамизда ер ва унинг унумдорлигини ошириш халқимизнинг бугунги ва эртанги тақдирини белгилайди. Бугунги кунда қишлоқ хўжалигида хизмат қилаётган ҳар бир ходимга ўртача икки гектар суғориладиган ер майдони тўғри келади. Ўтган йили гектар ҳисобига 42.000 сўмлик пахта, 17.000 сўмлик ғалла, 70.000 сўмлик сабзавот, 37.000 сўмлик полиз ҳосили олинди. Шундай экан, ернинг бус-бутун сақланиши учун жон куйдириш, ундан самарали фойдаланиш ва уни талон-торож қилмаслик, заминнинг унумдорлигини тобора ошириб бориш ниҳоятда зарурдир.

Умумий сатҳи чегараланган, асосий бойлигимиз ҳисобланган ерни шахсий мулк қилиб бўлиб бериш салбий оқибатларга олиб келиши эҳтимолдан холи эмас. Шунинг учун қарорда ернинг келажакда давлат мулки бўлиб қолишлиги, унинг ҳар бир каричидан асраб-авайлаб фойдаланиш, янги ерларни ўзлаштириш, уларнинг мелиоратив ҳолатларини йилдан-йилга яхшилаб бориш, ариқ-зовурларни, коллектор-дренажларни доимо таъмирлаб туриш зарурлиги кўзда тутилганлиги диққатга сазовор.

Ерга давлат эгалигини сақлаган ҳолда жамоаларга ва ижарачиларга узоқ муддатга (камида 10 йилга ва ундан ортиқ муддатга) ижарага берилиши уни келажак авлод учун асрашга катта имконият яратади. Ҳозирги кунда ерга бўлган муносабат бутунлай ўзгарди. Энг муҳими — ер деҳқон учун асосий тирикчилик манбаи эканлиги, усиз ҳаётни тасаввур қилиб бўлмаслигини ҳис қила бошладик. Келгусида ернинг унумдорлигини таъминлаш ва майдонини кўпайтириш вазифаси шак-шубҳасиз амалга оширилади.

Совхозларнинг иморат ва иншоотлари, тракторлар ва автомашиналари, йўллари, коллекторлари, уй-жой ва бошқа жиҳозлари, қарорга кўра, нодавлат тузилмаларнинг жамоаларига бепул мулк қилиб берилди. Далада хизмат қилаётган техника воситалари, сув йўллари, каналлар, дала шийпонлари, йўллар ва бошқа асосий воситалар эса жамоа мулки бўлди. Энди улар мулкнинг ҳақиқий эгасидирлар. Модомики барча мулкларга бўлган муносабат ўзгарган экан, бу аста-секинлик билан деҳқоннинг ҳаётида ҳам ўзгаришлар ясайди. Оқибатда у ўз уйидаги шахсий мулкига қандай муносабатда бўлса, даладаги мулкка ҳам шундай муносабатда бўлади.

Ернинг узоқ муддатга эгалик қилиш учун ижарага берилганлиги, барча турдаги ишлаб чиқариш қуролларининг жамоага бепул мулк қилиб топширилганлиги ҳам деҳқонга етиштирган маҳсулотини ўзи тасарруф қилиш ҳуқуқини беради. Шу пайтгача деҳқон ўзи етиштираётган маҳсулотнинг таннархини, қанча даромад келтираётганини ва унинг қандай тақсимланаётганини билмасди. Эндиликда у ишлаб чиқариш учун кетган харажатлар ва ундан олинадиган даромадларни, тақсимлашни ўзи тўлиқ тасарруф этади. Охирги ҳисоб-китобгача деҳқоннинг ўзи олиб боради.

Қарорнинг энг муҳим жиҳатларидан бири давлат хўжалиги тузилишидаги бошқарувнинг ҳаётий асосга эга эмаслигини исбот қилганлигида. Уларнинг мулкини давлат тасарруфидан чиқариб, мулкчиликнинг нодавлат шаклига ўтказиш жараёнида ташкилий тузилишда катта ўзгаришлар рўй беради. Бу — давлат хўжаликлари ўрнига жамоа бошқарувига асосланган турли уюшмалар, жамоа ва ижара хўжаликлари ташкил топади дегани. Уларнинг раҳбарияти вакиллар йиғилишида сайланган кенгаш аъзоларидан ва шу кенгашнинг раисидан иборат бўлади. Кенгаш раиси уюшманинг барча ишларини рўёбга чиқаради, унинг иқтисодий барқарорлигини таъминлайди, моддий ресурсларни етказиб беришга, хўжалик фаолиятини юритишга жавоб беради ва вақти-вақти билан кенгаш аъзолари ҳамда вакиллар олдида ҳисоб бериб туради. Эндиги бошқарув тизимининг асосини эркин уюшган оила гуруҳлари, ижара жамоалари, ижара ширкатлари, якка ижарачилар ташкил этади. Аввалги давлат хўжаликларининг бўлим, бригада тузилмалари ўрнида бундан кейин эркин уюшмалар, ширкатлар, жамоалар фаолият кўрсатадилар ёки ер ва бошқа барча мулкларнинг ҳақиқий эгаси ҳисобланган ширкатлар қишлоқда бошқарувнинг асосий тизимини намоён қиладилар. Бошқача айтганда, қишлоқ хўжалигининг ички бошқарув механизмининг асосини юқоридан пастга қараб тузилган буйруқбозлик бошқаруви эмас, балки ҳақиқий мулк эгалари — яратувчиларга таянган ширкат жамоалари бошқаруви ташкил этади. Албатта, шу ўринда бир нарсани ҳисобга олиш зарур: ҳозирги бозор иқтисодиёти шароитига ўтиш даврида кўп йиллар мобайнида ҳукм сурган эски бошқарув системасидан бирданига воз кечиб бўлмайди. Чунки совхозлар ва колхозларнинг ички хўжалик юритиш механизми ўзаро боғлиқ ҳолда ривожланган бир неча турдаги ишлаб чиқариш ва хизмат бўлинмаларидан иборатки, уларни биридан иккинчисини ажратиб тасаввур этиш мушкул. Президентимиз Ислом Каримовнинг «Янги уй қурмай туриб, эскисини бузма... Ҳар қандай ҳолда ҳам биз ўзимизни боқиб, тўйдириб қолган нарсаларни вайрон қилишга берилиб кетишга ҳаққимиз йўқ», — деган кўрсатмаларини унутмаслигимиз керак.

Шундай экан, эришилган муваффақиятларимизни сақлаб қолиш учун ўзаро муносабатларни эркин шартномавий асосда йўлга қўйиш ва демократик бошқарувга асосланган бир неча ширкат жамоаларини бирлаштирувчи уюшма ташкил этиш, олдимизда турган муқаррар вазифадир.

Негаки, якка тартибда иш олиб борувчи ҳар бир ижарачи гуруҳ таъминот ва ишлаб чиқарган маҳсулотини сотиш масалалари билан ўзи шуғулланса-да, табиий равишда бошқа бир гуруҳ билан ҳамкорликда ишлашга зарурат сезади. Албатта, ҳар бири ўзининг вазифасини бажаради ва моддий манфаатдорлигини ҳисобга олган ҳолда фаолият юритади. Лекин «Ёлғиз отнинг чанги чиқмас, чанги чиқса ҳам донги чиқмас» деганларидек, мулк эгалари ихтиёрий равишда ўзаро уюшадилар. Чунки мулк эгалари, айрим жамоалар уюшма ҳолда фаолият кўрсатмасалар, ўзаро муносабатда бўлмасалар, у ҳолда ҳам ижтимоий, ҳам иқтисодий ривожланиш бўлмайди. Шунинг учун ҳам уюшманинг жамоа мулкига таяниб ишлайдиган янги бошқарув органи вужудга келади, бу тузилма «Уюшма — ширкат — ижарачи» кўринишида бўлади.

III. ХЎЖАЛИК ЮРИТИШНИНГ ИЧКИ МЕХАНИЗМИ

Ислоҳотни амалга оширишда хўжалик ичидаги ўзаро иқтисодий муносабатлар, ширкат жамоаларининг фаолиятларини юритишдаги ички механизм ва уни амалга ошириш тартиб-қоидаларини белгилаб олиш жуда муҳим аҳамиятга эгадир.

Ширкат жамоалари уюшмаларга бирикиб фаолият кўрсатадилар. Уюшмалар таркибидаги ширкатлар эса ўз навбатида вазифаларига кўра турли хилда бўладилар, лекин уларнинг ўзаро ички боғланиши эркин, тенг ҳуқуқли томонларнинг мустақил ҳаракат қилишини кафолатлайди. Ҳисоб-китоблари ҳам алоҳида юритилади.

Хўжаликларнинг кўп йиллик иш тажрибаларидан ва қишлоқ хўжалигининг бундан кейинги ривожланиши талабидан келиб чиққан ҳолда уюшмалар таркибида қуйидаги ширкат жамоалари бўлиши мумкин:

1. **Таъминот ширкатлари** — бунга уруғ, ўғит, ёнилғи, дориворлар, сув, техникалар, эҳтиёт қисмлар, жиҳозлар билан уюшмани ва унга қарашли ишлаб чиқариш ширкатларини таъминлаш хизматларини бажарувчи бўлимлар киради.

2. **Хизмат ширкатлари** — транспорт, таъмирлаш, электр энергия, газ, уй-жой хизмати билан шуғулланадиган бўлимлар.

3. **Ишлаб чиқариш ширкатлари** — ўсимликчилик, чорвачилик, сабзавотчилик, ипакчилик, қурилиш, ер ишлари каби маҳсулот ва хом ашё етиштирувчи бўлимлар.

4. **Қайта ишлаш ширкатлари** — унинг тасарруфида сабзавот, полиз, узум, мева, ипак, сут, гўшт, жун, пахта, дон каби барча турдаги маҳсулот ва хом ашёларни қайта ишлаб, тайёр маҳсулотга айлантирадиган цех ва кичик заводлар, фабрикалар бўлади.

5. **Сақлаш ширкатлари** — унга турли хилдаги хом ашёларни, тайёр маҳсулотларни йил давомида қабул қилиб олиб сақлайдиган, узлуксиз бозорни таъминлаш вазифасини бажарадиган омборхоналар, совутгичлар, бошқа жиҳозлар қарайди.

6. **Сотиш ширкатлари** — тайёр маҳсулотларни қишлоқ ва шаҳар аҳолисига йил давомида ўзининг магазинлари, дўконлари, савдо шохобчалари орқали сотиш билан банд бўлимлар.

Уюшма таркибидаги бундай ширкат жамоалари қуйидаги хусусиятларга эга бўладилар:

— ҳар бир ширкат жамоаси, унинг ичидаги ижарачи жамоалар мустақил ҳисобланадилар;

— хўжалик юритишда ўзининг ички хўжалик тамойилини сақлайдилар, уларнинг фаолиятига ҳеч ким аралашмайди;

— ер, сув, техника, иморат, иншоот, зовур, ариқ, йўл ва бошқа барча мулклар ҳар бир жамоанинг ўз мулки бўлиб, у даҳлсиздир;

— харажатларини ихтиёрий равишда сарфлаб, унинг тўғрилиги устидан назоратни ўзлари ўрнатадилар;

— маҳсулотларининг давлат буюртмасидаги қисмини белгиланган нархларда сотиб, қолган қисмини эркин шартномавий нархда бозорда сотадилар, ўзлари тасарруф этадилар;

— бажариладиган турли хил иш ва хизматларга ўзлари буюртмалар берадилар;

— барча даромадларини ўзларича тасарруф этиб, тақсимлаш имконига эга бўладилар.

Юқорида зикр этилган ширкат жамоаларининг ҳаммаси ҳозир қишлоқ хўжалигида у ёки бу кўринишда фаолият кўрсатмоқда. Аммо қишлоқда деҳқонларимиз меҳнати билан яратилган маҳсулот кўп қолларда хом ашё ҳолида сотилмоқда ёки қайта ишлашнинг имкониятлари бирмунча чегараланган.

Бундан кейинги асосий йўл — қишлоқ иқтисодиётида саноат-савдо тизимини кенг таркиб топтириш ва ривожлантиришдир.

Бунинг маъноси шуки, ҳар бир жамоа, уюшма, ширкат асосий эътиборни қайта ишлаш корхоналарини ҳар бир қишлоқда қуриш, ишга тушириш, маҳсулотни йил давомида узлуксиз етказиб беришни таъминлайдиган сақлаш ва сотиш шохобчаларини ривожлантириш ишига қаратмоғи керак.

Қишлоқда саноат ва савдо кенг илдиз отсагина, деҳқондан ишчи ва сотувчи етишиб чиқсагина, хом ашё ўрнига тайёр маҳсулот сотилишига эришилсагина қишлоқ шаҳар қиёфасини олади, одамлар мафкурасида, турмуш тарзида ижобий ўзгариш бўлади, унинг даромад манбаи кўпаяди, жамиятнинг баркамол аъзоси бўлишига шароит яратилади.

Яна бир муҳим жиҳат шуки, ширкат жамоалари ўзларининг меҳнати натижасидан даромад ва фойда олишларига эришишни асосий мезон деб билишлари лозим. Бу деган сўз — ҳар бир ширкат жамоаси ўзининг қўшган ҳиссаси натижасидан яшашига ва барча ҳисоб-китоблари алоҳида бўлишлигига эришиши зарур.

Таъминот ва хизмат кўрсатувчи ширкат жамоалари бошқа ширкатларга ўз вақтида зарур моддий қимматликлар етказиб берганлиги, турли хизматларни сифатли ва муддатида бажарганликлари учун хизмат ҳақларига эга бўлиб, бу уларнинг даромади ҳисобланишига; ишлаб чиқарувчи ва қайта ишловчи ширкат жамоалари сифатли маҳсулот етиштириб берганликлари учун қўшган ҳиссалари эвазига даромадни қўлга киритишларига ва, ниҳоят, сақлаш ва сотиш ширкати жамоалари тайёр маҳсулотларни сифатли сақлаганликлари, харидоргир қилиб сотишни ташкил этганликлари каби меҳнатлари учун устамалар ҳисобига даромад олишларига эришилсагина ҳақиқий ислоҳот механизми ишга тушиб кетади. Бунда ҳар бир ширкат жамоаси ўзаро қатъий «олди-сотди» тизимида ҳисоб-китоб билан ишлашини ҳисобга олмоқ керак.

Шу хусусиятлардан келиб чиққан ҳолда уюшма ичидаги ширкат жамоалари ҳуқуқий тенг тузилма сифатида ўзаро бир-бирлари билан қатъий шартнома асосида ички муносабатларни ташкил қиладилар.

Шартнома — уюшма билан ширкат жамоаларини, уларнинг таркибидаги ижарачи гуруҳларни барча масъулиятни ҳисобга олган ҳолда ўзаро тенг ҳуқуқда жавобгарликни таъминлайдиган қонуний кучга эга асосий ҳужжатдир.

Шартнома асосий мезон бўлиб хизмат қилишига эришилмагунча таъминотда, хизматда, ишлаб чиқаришда, сақлашда ва сотишда ҳеч қачон тартиб бўлмайди, унинг талаблари албатта бажарилишига эришишимиз шарт, шундагина деҳқоннинг ҳам, бошқаларнинг ҳам ҳуқуқи ва масъулияти таъминланади.

Ширкат жамоалари ва уларнинг таркибидаги ижарачиларнинг ўзаро бир-бири билан иқтисодий муносабатлари тасдиқланган шартномалар асосида юритилади. Шартномага кўра, ҳар бир ижарачи гуруҳи ички хўжалик тамойилига асосланган ҳолда хўжалик фаолиятини рўёбга чиқарадилар. Гуруҳ ичидаги ҳар бир ходим билан ҳам алоҳида шартнома тузилади. Шартномалар пастдан юқорига қараб умумлаштирилади. Бу ҳужжатда ҳар бир ишчининг бажарадиган иши, ишлаб чиқарадиган маҳсулоти, сарф қилинадиган харажати, оладиган даромади, бажарган меҳнатига, ишлаб чиқарган маҳсулотига қараб меҳнат ҳақи тўлаш ва меҳнатни рағбатлантириш тартиблари белгиланади. Шартноманинг бажарилиши доимий равишда назоратга олиб борилади, бунда ҳар бир ишчининг алоҳида шахсий ҳисоби бўлади.

Ширкат жамоаларининг ўзаро иқтисодий боғланиши «олди-сотди» тартибида амалга оширилганлиги учун ҳар бир амалга оширилган хўжалик муомаласи чек ёрдамида ҳисоб-китоб қилинади.

Чек — қатъий пул қийматига эга бўлган бошланғич ҳужжат бўлиб, унинг ёрдамида ҳар бир муомала рўйхатга олинади, жамоаларнинг ҳисоб-китоби алоҳида юритилади.

Ширкатлар турли буюртмани хизмат қилувчиларга бажартирганликлари ва ишлаб чиқаришга харажат қилганликларига чек билан ҳисоб қилади, чекни олган ширкатлар ёки шахслар бажарган хизматларига қараб пул оладилар, чунки шу чекда кўрсатилган маълумот асосида бажарувчининг шахсий ҳисобига даромад ёзиб қўйилади.

Чекда ширкат жамоасининг номи, харажатнинг тури, иш ҳажми, суммаси ва бошқа зарур кўрсаткичлар қайд этилади. У икки қисмдан иборат бўлиб, йиртилган қисми иш бажарувчи жамоа ҳисоб марказига, «корешок» қисми эса буюртмачи жамоанинг ҳисоб марказига топширилади. Ҳар иккала томон бир вақтда харажат ва даромадни ўзларининг жорий ҳисобларига ёзиб борадилар. Бу маълумотлар ҳар бир жамоанинг ҳисоб марказлари бўйича алоҳида умумлаштирилиб, ҳар ойнинг охирида бир марта уюшманинг молия-ҳисоб марказига тақдим қилинади ва унда бу маълумотлар яна умумлаштирилиб, охирги натижа чиқарилади.

Уюшмалар турли корхоналар, ташкилотлар, молия, солиқ, банк муассасалари билан бўладиган муаммоларни амалга оширадилар, шунингдек, ҳар бир ширкат жамоаларининг ишлаб чиқариш ва молиявий фаолиятини режалаштирадилар, ҳисобга оладилар ҳамда бажарилишини назорат қиладилар. Ширкат жамоалари ташқи алоқа вазифасини тўла-тўкис уюшма зиммасига юклайди ва бу ишларни улар марказлашган ҳолда бажарадилар. Уюшма ширкат жамоалари томонидан берилган буюртмаларни бажаргани ва уларга хизмат кўрсатгани учун ширкатлардан тегишли ҳақ олади, бу унинг даромади ҳисобланади.

Бозор иқтисодиётига ўтиш муносабати билан ширкат ва ижарачиларнинг ҳисоб-китоб муносабатларини уюшмалар ўз зиммасига юклаганлиги боис бошқалардан қарз олиш, фойдаланиш, қарзга бериш муомалаларини амалга ошириш вазифалари ҳам келажакда унинг ихтиёрига берилади. Чунки ширкатлар ўзларининг ташқи корхона ва хўжаликлар билан бўладиган муаммоларини уюшмага тўлиқ ишониб топширади. Қолаверса, пул ва молия муомалаларини уюшма ихтиёрига бериш туфайли ширкат жамоалари ўз олдида турган муаммолардан яна бирини ҳал этади.

Қишлоқ хўжалигида ишлаб чиқаришнинг барқарор фаолият кўрсатишида, шунингдек, техника, эҳтиёт қисмлар, ўғит, уруғ, сув, электр энергия ва газ таъминоти, техника, иморат ва иншоотларни таъмирлаш ишлари билан шуғулланувчи ташкилотларнинг хизматлари жуда катта аҳамиятга эга. Буларнинг таъминоти ва хизмати ҳар кунги иқтисодий муносабатлар бўлиб, бу ишлар тўғри ва ўз вақтида ҳал қилинмас экан, ширкат жамоалари ўзларининг иш фаолиятларини яхши юрита олмайдилар. Оқибатда маҳсулотни ишлаб чиқариш, уни сақлаш ва сотиш жараёнларида узилишлар бўлиб қолиши мумкин. Шунинг учун ҳозирги кунда нефть маҳсулотлари ва техника таъминоти, таъмирлаш идоралари, савдо ташкилотларининг қишлоқ хўжалигига қилаётган хизматларини ҳам ислоҳ қилиш мақсадга мувофиқ.

Ислоҳот бу соҳада шундай механизмни амалга оширишни кун тартибига қўймоқдаки, энди мазкур идораларнинг хизматлари иккала томоннинг ўзаро тенг ҳуқуқлилиги ва жавобгарлиги остида қатъий шартнома асосида ташкил қилинмоғи зарур.

Фикримизча, хизмат кўрсатувчи ва таъминотчи ташкилотлар ҳамда муассасалар бундан кейин «сервиса хизматларини йўлга қўйишлари керак. Бунинг учун уларнинг таъминот ва хизмат кўрсатувчи кичик-кичик цех ва бўлимлари ҳар бир жамоа, уюшма ва ширкатнинг ҳудудига кириб боришлари, унда уларнинг вакиллари хизмат қилишлари лозим. Айтайлик, агар кимё маҳсулотлари билан таъминлаш зарур бўлса, ўша вакиллар майдонларни кўриб чиқиб, ўғит ва химикатларни жойларга сепишни ташкил қилишлари; агар техникани таъмирлаш зарур бўлса, унда бу соҳадаги ташкилот вакиллари даланинг ўзида бу ишни амалга оширишлари даркор. Хизматларга оид ҳисоб-китоблар ҳам бир вақтда ҳал қилиниши мақсадга мувофиқ.

Охирги ҳисоб-китоб ишлари билан эса уюшма марказида ташкил этиладиган «Молия-ҳисоб маркази» хизмати шуғулланади. Бу марказда режа-иқтисоди ва бухгалтерия ҳисоби ишлари биргаликда олиб борилади ва уюшмадаги ҳар бир ширкат жамоасининг ҳисоб-китоби алоҳида-алоҳида юритилади. Молия-ҳисоб марказида ҳар бир ширкат жамоаси учун махсус жорий ҳисоб очилиб, уларнинг бошланғич ва йиғма ҳужжатлари асосида харажат ва даромадлари ҳисоб-китоб қилинади.

Молия-ҳисоб маркази ширкат жамоаси ва ижарачининг йил якуни натижаларини алоҳида-алоҳида чиқаради, ҳар бир жамоанинг йиллик фаолияти қандай тугалланганлигини таҳлил этади. Унинг энг муҳим вазифаларидан яна бири шуки, уюшма бўйича пул муомаласини мувофиқлаштиради, яъни банк, молия ва солиқ органлари билан барча ҳисоб-китобларни олиб боради, ўзида пул маблағларини (аҳолининг пул маблағлари ва девидентларини ҳам тўплайди. Жамоаларнинг ишини тўғри ташкил этиш мақсадида бир-бирига пул олиб берадиган ички муаммоларни амалга оширади, зарур ҳолда иқтисодий оғирроқ ширкат жамоалари учун ўзининг имконияти даражасида имтиёзли кредит беради. Бу деган сўз — келгусида молия-ҳисоб марказлари уюшмаларнинг пул ва кредит муомаларини тартибга соладиган ва амалга оширадиган банк вазифасини бажарадиган муассасага айланади. Бу марказ, шунингдек, уюшма ва ширкат жамоаларининг ўзаро иқтисодий муносабатларини тартибга солиб туради, ҳамма жойларга керакли маълумотларни беради, ҳар бир жамоанинг фаолияти натижаларини алоҳида таҳлил қилиб, хулоса чиқаради.

Молия-ҳисоб маркази уюшма ва ширкат жамоалари вакиллари келишувига биноан турли мақсадда ажратмалар ҳам қилади. Бундай ажратмалар заҳира ва ишлаб чиқаришни кенгайтириш ҳамда моддий рағбатлантириш жамғармаларидан иборат бўлади. Бозор шароитида иқтисодиётни тўғри ривожлантириш, ишлаб чиқаришни кенгайтириш, ишчи ва хизматчиларни ижтимоий муҳофазалаш учун бундай жамғармалар ғоят зарур. Бироқ улардан мақсадга мувофиқ фойдаланилиш талаб этилади.

Уюшмаларнинг молия-ҳисоб марказлари ичида банк хизмати вакилларининг бўлишига йўл очиб берилиши керак. Бунда ташкилотлар билан бўладиган кундалик нақд пулсиз хўжалик муомалалари, ширкат жамоаларининг ўзаро ички муносабатларидаги муомалалар марказнинг ўзида амалга оширилса, бу ҳужжат оборотини тезлаштиради, ўз вақтида ҳисоб-китоб қилишни таъминлайди, ишнинг тезда битишига шароит яратади.

Ислоҳотни амалга оширишда район деҳқончилик-саноат бирлашмаларининг жойлардаги бошқарув услубида ҳам ўзига хос ўзгаришлар бўлиши талаб этилади.

Бундан кейин бирлашмаларда маъмурий-бошқарув услубидан воз кечилиб, ширкат уюшмаси фаолиятларига амалий ёрдам бериш мақсадида янги технологияларни ишлаб чиқаришга жорий қилиш учун алоҳида мутахассислар гуруҳи ташкил этилади. Бу гуруҳлар уюшма ичига кириб бориб, ишлаб чиқаришни ривожлантириш, маҳсулот ҳажмини кўпайтириш, сифатини яхшилаш каби ишлар билан доимий шуғулланишлари, шу фаолияти натижаларидан моддий манфаатдорлигини таъминлашлари керак.

Республика чорвачилигида жуда катта иқтисодий ислоҳот ўтказишни ҳаётнинг ўзи талаб этмоқда. Вазирлар Маҳкамасининг юқорида қайд этилган қарори асосида ҳозир малакали мутахассисларимиз вилоятларда чорвачилик фермаларини жамоаларга акциялар сотиб олиш йўли орқали хусусий мулк қилиб бериш билан шуғулланмоқдалар.

Табиий савол туғилиши мумкин: чорвачилик фермаларини жамоа фермаларига айлантиришнинг ички механизми қандай бўлади?

Жамоа фермалари жамоа ва давлат хўжаликлари, уюшмаларнинг тасарруфидан чиқиб, алоҳида фаолият кўрсатадилар. Банкларда уларнинг ҳисоб-китоблари очилади, уларга акциялар сотиб олиш ва иш юритиш учун «Тадбиркор» банки орқали узоқ ҳамда қисқа муддатли кредит бериб борилади.

Жамоа фермаларининг кундалик иқтисодий муносабатларини юритиш эса «олди-сотди» савдо йўли билан, чек орқали амалга оширилади. Бунинг учун жамоа фермаларининг ичида кичик ижара гуруҳлари ташкил этилади. Хусусан, уларда сутчилик ва гўштчилик ижара гуруҳлари, озуқа етиштирадиган ва уни сақлайдиган бўлимлар, транспорт ширкати, ҳамда зooветеринария хизмати каби гуруҳлар тузилади.

Сутчилик бўлими жамоаси таркибида сигирлар, ёш бузоқлар, говмиш ва шуларга хизмат қилувчи асосий воситалар киради. Гўштчилик ижара гуруҳида бўрдоқига мўлжалланган, ёш наввослар, боқувдаги моллар, сигирлар, уларга хизмат қиладиган техникалар, молхоналар бўлади. Ем-хашак бўлимига ширали ем сақланадиган омборхоналар, дағал хашаклар, силос, сенаж, ширали озуқалар мулк қилиб берилади. Озуқа етиштирадиган бўлим ижарага олинган ёки бириктиб берилган экин майдонларида ем-хашак тайёрлаш билан шуғулланаётган жамоалардан ташкил топади. Транспорт бўлимига фермада хизмат қилаётган транспорт воситалари, от-уловлар, аравалар, ем майдалагич ускуналар ва бошқалар берилади. Зооветеринария хизмати бўлимига эса ветеринар-фельдшер, зоотехниклар, врачлар, ассимиляторлар бириктилади ва улар асбоб-ускуналар, иш қуроллари билан таъминланади.

Бу бўлимларнинг ўзаро иқтисодий муносабатлари жамоа фермаси ичида қўлланиладиган чек орқали амалга оширилади, яъни омборлардан тарқатилаётган ем-хашак ва озуқалар махсус тарозиларда тортилиб, чек орқали ишлаб чиқарувчи ширкатларга берилади, улар эса ўз навбатида етиштирган маҳсулотларини: сут, гўшт ва бузоқларни далолатнома ҳамда чек орқали тайёрлов хизмати ходимларига топширадилар. Агар бузоқлар сутчилик бўлимининг ўзида катта бўлгунча боқилса, у ҳолда бузоқларга чек йиртилмайди ва фақат далолатнома орқали кирим рўйхатига олинади. Уларга зоотехника қоида ва талаблари асосида етиштирилган гўштни сотиш вақти келгандагина чек йиртилади.

Жамоа фермаларида бўлимларнинг тузилиши бозор шароитидан келиб чиқади. Агар шундай ички механизм ишламаса, ҳар бир ишчи-ходимнинг масъулияти ва моддий манфаатдорлиги таъминланмасдан қолади, бу эса маҳсулот ҳажмига ҳам салбий таъсир кўрсатади.

Жамоа фермаларида энг муҳим масала — ем-хашак таъминоти бўлганлиги учун ҳам унинг заҳираларини ташкил этиш ва жамоа фермалар қошида озуқа етиштиришни кўпайтириш технологияларини яратиш мақсадида ферма атрофидаги ерларни жойларнинг шароитидан келиб чиқиб, фермалар жамоаларига доимий бириктиб беришни ташкил этиш зарур.

Ҳозирги вақтда имкониятлардан келиб чиққан ҳолда, қарорда кўзда тутилганидек, давлат буюртмасининг бажарилиши учун жавобгарлик ва ем-хашак билан 70 фоиз таъминлаш мажбурияти хўжаликларнинг ихтиёрида қолдирилади. Шунинг учун хўжаликлар билан жамоа фермалари ҳуқуқий кучга эга бўлган шартномалар асосида ишни ташкил этишлари шарт.

Қишлоқ хўжалик вазирлиги ва «Гўшт саноати» концерни жамоа фермалари етиштирган маҳсулотларнинг эркин шартнома баҳосида сотиладиган қисми учун келишув нархларини белгилашда зарур ҳоллардагина аралашадилар.

Жамоа фермаларининг ҳисоб-китоблари жуда оддий усулда амалга оширилади: уларда харажат, даромад, фойда, солиқ категориялари амал қилади, холос. Бу ҳисоб-китобларни мураккаблаштириш тавсия қилинмайди, чунки уларда мулк жамоанинг шахсий мулки, шунинг учун ҳар бир турдаги сарфланган харажатни алоҳида ҳисобга олиш шарт эмас, бунда асосий мезон — ишлаб чиқарилган маҳсулот ва ундан келган даромад ҳисобланади. Ҳамма нарса ана шу даромаднинг кўламидан чиқади, агар маҳсулот ҳажми кўп, сифати яхши бўлса, у қиммат нархда сотилса, келган даромад сарфланган харажатни қоплайди ҳамда ортиб қолган қисми жамоанинг шахсий даромади ҳисобланади. Унинг бир қисми меҳнат ҳақи қилиб берилади, қолгани ишлаб чиқаришни кенгайтириш ва ривожлантиришга сарфланади.

IV. КАДРЛАР—ҲАЛ ҚИЛУВЧИ КУЧ

Шуни таъкидлаш зарурки, ислоҳотни амалга оширишда энг асосий йўналтирувчи куч давлатдир. Давлат ислоҳотнинг ижодкори, унинг йўлбошчисидир. Унинг одил сиёсатисиз ислоҳотни амалга ошириб бўлмайди. Бунда барча корхоналарга иқтисодий эркинлик берилади, улар иқтисодиётни ривожлантириш, кенгайтириш ва юксалтириш масаласида доимо изланадилар, давлат уларни доимо қўллаб-қувватлаб туради.

Бундай катта кўламдаги ислоҳотни амалга оширишда кадрлар сиёсати, уларни тарбиялаш масалалари муҳим аҳамиятга эга. Ислоҳотни ҳар бир меҳнаткаш ва раҳбар тўғри англаб етсагина уни муваффақиятли жорий этиш мумкин. Ёки бошқача қилиб айтганда, унинг мазмунини ҳақиқий яратувчилар тушуниб етсаларгина ислоҳот ўзининг ижобий натижасини беради.

Республикамиз аҳолисининг кўпчилиги қишлоқларда яшайди. Шунинг учун қишлоқ хўжалигида ишлаб чиқариш билан банд бўлган ҳар бир ходим бошланғич иқтисодий билимга эга бўлиши керак. **Тўғрироғи, ишлаб чиқаришда ишлайдиган кишилар бозор талабига мувофиқ иқтисодий билим асосларига эга бўлиши зарур, деган шиорга амал қилиш вақти келди.** Қишлоқ хўжалигидаги ишчи-хизматчиларнинг ўрни асосан ўрта мактабни тугаллаган ёшлар ҳисобига тўлғазилади. Шу боис ҳозирги кунда иқтисодий билим асосларини мактабдан бошлаб ўргатишни ҳаётнинг ўзи тақозо этаяпти десак, хато бўлмайди.

Айни чоғда қишлоқ хўжалиги учун кадрлар тайёрлайдиган билим юртлари, техникум ва институтлар ўзларининг ўқитиш йўналишларини қайта кўриб чиқишлари лозим. Билим юртлари бундан кейин мутахассисларни эмас, балки маълум касб эгаларини тайёрласинлар.

Қишлоқ хўжалигида ишбилармон ва тадбиркор иқтисодчилар, молиячи ва фермерлар, технологлар менежерлар керак. Масалан, улар нафақат трактор ҳайдашни, балки уни тузатишни, бир вақтда мол боқиш ва сотишни, шунинг ҳисоб-китобини билишсин. Олийгоҳлар ҳам ислоҳот талабларидан келиб чиққан ҳолда жаҳон тажрибаси кўламига мос келадиган юқори даражадаги ишбилармон, ташкилотчи, ташаббускор, тадбиркор раҳбарларни тайёрлашга ўтсинлар. Бизга эндиликда оддий иқтисодчилар, агрономлар, ветеринарлар эмас, балки иқтисодиётни биладиган, ислоҳотни амалга оширадиган етук малакали универсал мутахассислар зарур.

Шу билан бирга, мавжуд билим юртларининг тизимини ўзгартириш, уларнинг йўналишларини, базаларини қайта қуришнинг вақти келди, деб ҳисоблаймиз. **Республика Қишлоқ хўжалик вазирлиги бу борада, хусусан, кадрларни ислоҳотга мослаб тайёрлашни тезроқ амалга ошириш мақсадида дастур ишлаб чиқди. Ҳозирги кунда махсус ўрта билим юртлари ўрнига коллежлар ташкил этиш ишлари ниҳоясига етмоқда, янги кадрларни тарбиялаш масаласи юзасидан алоҳида комиссия ишламоқда.**

Жойларда ислоҳотнинг кўнгилдагидек амалга оширилиши раҳбар кадрларга кўп жиҳатдан боғлиқ. Ҳар бир қишлоқ хўжалик ходими иқтисодиёт қонунларини тўлиқ ўрганиши, бозор шароити талабини ҳис қилиши лозим. Ана шундагина биз келажакка эркин қадам қўйишга имконият ярата оламиз.

Хуллас, ҳамма жойда бозор талабларига мос ва хос иш юритиш даркор, иқтисодий ислоҳотнинг асл мақсади ҳам ана шундан иборатдир.

ЭЪЛОНЛАР

Tabani GROUP OF COMPANIES

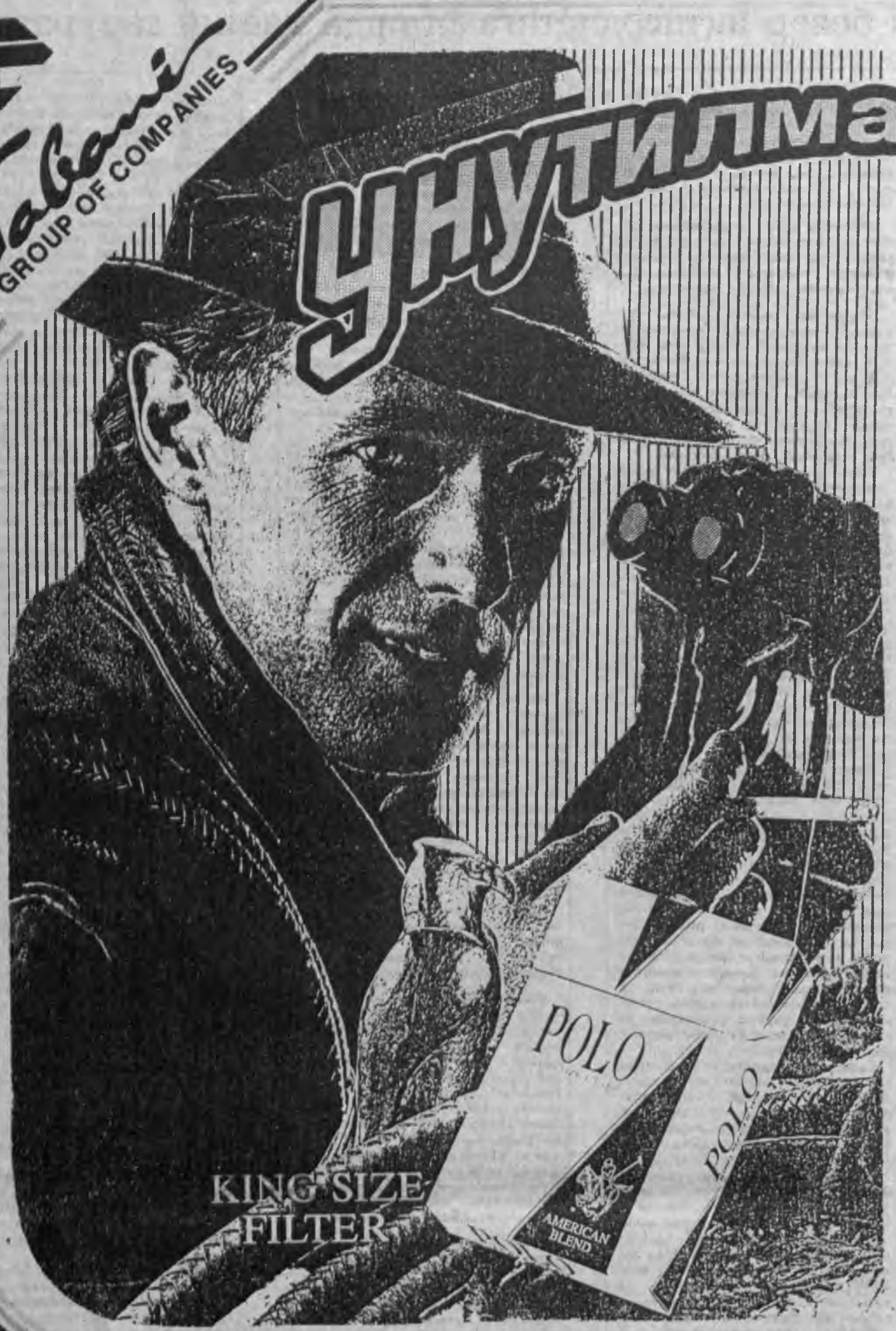

POLO
KING SIŻE FILTER

Бизнинг Ўзбекистондаги савдо агентларимиз: "Мунис ЛТД", "Хесо ЛТД" фирмалари ҳамда "Фрия" фирмаси.

Тўлиқ маълумотларни қуйидаги манзилдан олишингиз мумкин: Тошкент, Катта Миробод кўчаси, 158 (Ивлев,67), Табани групп оф компаниз.

Телефонлар: (3712) 32-35-53, 54-06-70, 54-07-98, 55-35-49
Факс: (3712) 54-08-30
Телекс: 116416 TBANI, SU.

Муҳаммад Аббасхон,
Табани корпорейшн Ўрта Осиё ваколатхонасининг бош бошқарувчиси.

Чекиш соғлигингиз учун зарарлидир

БИККР

МВП "АЛИНА"

Тошкентдаги омборлардан қуйидагиларни сотади
Бельгияда ишлаб чиқарилган гилам қопламалар;
Мармар ва малахит куринишидаги ''Экогран'' девор қопламалари;
Турли шаклдаги алюмин осма шифтлар;
Оригинал еритгич, қандил ва бошқалар.
Хақлар исталган шаклда тўланади, бартер ва гаров ҳам мумкин.

Манзилимиз: Тошкент, Зябо Шамсутдинова кучаси, 2-тор кўча, МВП "АЛИНА".
Телефонлар: 90-94-75, 90-94-85, 90-92-42, 68-70-35, 91-31-08.

МВП "АЛИНА"

''САРБОН'' Ўзбекистон реклама агентлиги.

ЖАҲОН ИҚТИСОДИ ВА ДИПЛОМАТИЯ УНИВЕРСИТЕТИДАГИ ВАКАНТ ЛАВОЗИМЛАР ҲАҚИДА

Жаҳон иқтисоди ва дипломатия университети қуйидаги соҳаларда чуқур билимга эга бўлган юқори малакали мутахассисларни илмий-педагогик лавозимларга 1993 йил 1 сентябрдан контракт асосида таклиф этади:

— инглиз, француз, олмон тиллари
— жаҳон сиёсий тарихи
— жаҳон цивилизацияси тарихи
— Ўзбекистон сиёсий тарихи
— халқаро муносабатлар ва дипломатия тарихи
— сиёсатшунослик
— иқтисодий назария
— жаҳон иқтисоди
— макро ва микроиқтисод
— менежмент
— маркетинг
— статистика
— бухгалтер ҳисоби
— Ўзбекистон ва хорижий мамлакатлар давлати ва ҳуқуқи тарихи
— жиноий ҳуқуқ ва жараён
— хорижий мамлакатларнинг давлат ҳуқуқи
— меҳнат ҳуқуқи
— фуқаролик ҳуқуқи ва жараёни
— давлат ва ҳуқуқ назарияси
— Ўзбекистон Республикасининг конституциявий ҳуқуқи
— ҳуқуқ асослари
— халқаро журналистика
— информатика асослари
— мантиқ

Университетда ишлашни истаганларнинг барчаси юқорида зикр этилган чет тиллардан бирини мукаммал ўзлаштирган бўлиши ва шу тилда ўз мутахассислиги бўйича дарс бера олиши керак.

Меҳнат шартномалари контракт асосида ҳамда давлат тили ва хорижий тиллардаги тест синови, шунингдек, тегишли фан бўйича суҳбат натижаларига қараб тузилади.

Ўқитувчининг маоши унинг малакаси ва чет тилини билишини инобатга олган ҳолда белгиланади.

Ҳужжатлар (ариза, кадрларни ҳисобга олиш шахсий варақаси, сурат, олий маълумот, илмий унвон ва даражани тасдиқловчи дипломлар нусхаси, илмий ишлар рўйхати, университет йўналишига оид масалалар бўйича ўқиладиган лекцияларнинг тузилмаси) ушбу эълон чоп этилган кундан бошлаб 1 ой мобайнида қабул қилинади.

Манзилгоҳ: 700137, Тошкент, Буюк ипак йўли кўчаси, 54.

Алоқа телефони: 67-58-37.

АБИТУРИЕНТЛАР ДИҚҚАТИГА!

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги республика мактаб жамоаларининг илтимосларини ва ота-оналар мурожаатларини ҳисобга олиб, абитуриентлардан олий ўқув юртларга ўқишга қабул қилиш тўғрисидаги аризаларни 1993 йил 15 июндан 20 июнга кўчирилганлигини хабар қилади.

«Амалий ҳамкорлик» фирмаси энг арзон нархларда туристик саёҳатларга таклиф этади. Маълумотлар учун қуйидаги манзилга мурожаат қилинг: Тошкент, Туроб Тўла (собиқ 9-январь) кўчаси, 1 ва Космонавтлар проспекти туташган бурчак.

Метронинг «Ўзбекистон» бекати.

№ 6, 7, 12, 14-троллейбусларнинг «Мутахассислар уйи» бекати.

Телефон: 45-72-55.

Бошқарув идоралари ва корхоналарнинг раҳбарлари ва ҳуқуқшунослар диққатига!

Бошқарув идоралари ва корхоналардаги ҳуқуқий хизмат ходимларини қайта ўқитиш Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги қошидаги Жумҳурият ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш марказида, қуйидаги манзилда ўтказилади:

700019, Тошкент шаҳри, Себзор, 1-уй.
Мурожаат учун телефонлар:
40-19-26, 40-44-04, 40-50-02, 40-19-63

«Ўзқурилишконструкция» ҳудудий ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли «Спортпрогресс» кичик корхонаси тугатилди.

Барча даъволар қуйидаги манзилда қабул қилинади: 700060, Тошкент, Пролетар кўчаси, 15-уй. Тугатиш комиссияси.

Тошкент давлат университети жамоаси иқтисодий ва ижтимоий география кафедрасининг доценти

Турсунқул ЭГАМБЕРДИЕВнинг

бевақт вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига ҳамдардлик изҳор қилади.

«Ўзнефтгазқазибчиқариш» давлат акционерлик бирлашмаси жамоаси газ саноатининг фахрий ходими, 7-ҳунар-техника билим юрти директори

Барот АБДУЛЛАЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор қилади.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

● ТЕЛЕФОНЛАР:
маълумот учун 33-07-48;
эълонлар бўлими 32-09-25.
Индекс: 64608.

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси.

Бош муҳаррир: Анвар ЖЎРАБОЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Абдунаби БОЙҚЎЗИЕВ, Эсирgап БОЛИЕВ (масъул котиб, «Халқ сўзи»), Эркин ВОҲИДОВ, Миракмал МИРАЛИМОВ, Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ, Лев ПАК (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Людмила ПОРФИРЬЕВА, Қулаҳмад РИЗАЕВ, Александр ТЮРИКОВ (масъул котиб, «Народное слово»), Шавкат ЯҲЁЕВ, Пиримқул ҚОДИРОВ, Муҳамаджон ҚОРАБОЕВ, Саидаҳрор ҒУЛОМОВ.

● МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Ленинград кўчаси, 19-уй.

● Таҳририятга ҳажми 7 қоғоздан ошган материаллар қабул қилинмайди. Фойдаланилмаган мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Рўйхатдан ўтиш тартиб № 0001 Буюртма Г—131 107.858 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2. Босишга топшириш вақти — 21.00. Босишга топширилди 00.40.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6